

- §16a-miljøgodkendelse til
Borndal
Søndre Lyngvej 26
3700 Rønne

Kolofon: Bornholms Regionskommune; April 2022
Journalnummer: 09.17.19P19-0033
Udarbejdet af: Center for Natur, Miljø og Fritid
Sagsbehandler: Helle Thers/ Katrine Høst (naturafsnit)
Kortbilag: Geodatastyrelsen

§ 16A MILJØGODKENDELSE

til

Borndal

Søndre Lyngvej 26, 3700 Rønne

Gyldighed

Denne tilladelse meddeles efter § 16a, stk. 1 i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 256 af 21. marts 2017 med senere ændringer.

Tilladelsen gælder fra annonceringsdatoen den 7. april 2022.

DATABLAD

Titel:	§16a-miljøgodkendelse til Borndal
Tilladelsen omfatter:	Produktion af kvæg, p.t. malkekøer med opdræt og kalve. Produktionsareal: 9.461 m ²
Dato for tilladelse:	7. april 2022
Husdyrbrug:	Borndal, Søndre Lyngvej 26, 3700 Rønne
Matrikelnummer og ejerlav:	149 Klemensker m.fl.
Ejendomsnummer:	4000083002
CVR-/P-nummer:	32497543/1015641963
CHR-nummer:	15337
Ejer, ansøger og driftsansvarlig	Borndal Agro v/ Simon Holm
Adresse:	Køllergårdsvej 5, 3700 Rønne
Kontaktoplysninger:	Simon Holm Tlf. nr. 61715688; e-mail: simon@borndal.dk
Konsulent:	Elisabeth Falk, Bornholms Landbrug & Fødevarer, Rønnevej 1, 3720 Aakirkeby
Tilsynsmyndighed:	Bornholms Regionskommune, Center for Natur, Miljø og Fritid, Skovløkken 4, Tejn, 3770 Allinge
Kontakt tilsynsmyndighed:	Tlf. 5692 0000; e-mail: nmf@brk.dk ; Hjemmeside: www.brk.dk

Indholdsfortegnelse

Datablad	3
1 Ikke-teknisk resumé	6
2 Tilladelsen med vilkår	7
2.1 Afgørelse om tilladelse efter § 16 a, stk. 1	7
2.2 Ansøgning om tilladelse og eksisterende produktion.....	8
2.3 Vilkår for driften	10
2.4 Gyldighed – udnyttelse og bortfald.....	14
2.5 Retsbeskyttelse	14
2.6 Offentlighed	14
2.7 Klagevejledning	15
3 Beliggenhed og landskabelige forhold	16
3.1 Bygninger og faste afstandskrav	16
3.2 Bygge- og beskyttelseslinjer og placering i landskabet	20
4 Husdyrproduktion	23
4.1 Husdyrhold og staldanlæg	23
4.2 Produktion og håndtering af husdyrgødning	28
5 Ressourceforbrug	30
5.1 Foder og foderopbevaring	30
Vand 32	
5.2 Energi	33
5.3 Diverse hjælpestoffer	34
6 Reststoffer	35
6.1 Spildevand - herunder restvand og tagvand	35
6.2 Affald	36
7 Gener fra husdyrbruget	37
7.1 Lugt	37
7.2 Støj og rystelser	40
7.3 Støv	42
7.4 Lys 42	
7.5 Fluer og skadedyr.....	43
7.6 Transport.....	43
8 Ammoniaktab og naturpåvirkning	45
8.1 Ammoniakemission og BAT-krav	45
8.2 Ammoniakdeposition til naturområder.....	47
9 Mulige driftsforstyrrelser og uheld	53

10 Egenkontrol og dokumentation	57
11 Samlet vurdering	58
Bilagsoversigt:	59
Bilag 1. Anlægstegning og placering af produktionsarealer.....	60
Bilag 2. Beregning af produktionsareal på Borndal.....	61
Bilag 3. Beredskabsplan for Borndal.....	67

1 IKKE-TEKNISK RESUMÉ

Borndal Agro v/ Simon Holm har ansøgt om husdyrtilladelse i henhold til husdyrbruglovens § 16 a til fortsat produktion af malkekøer med opdræt på ejendommen Borndal, Sdr. Lyngvej 326 3700 Rønne.

Baggrunden for ansøgningen er, at Borndal Agro ønsker at blive miljøgodkendt efter ny miljøregulering. Der søges om to step:

Step 1, hvor der produceres i eksisterende staldbygninger, og hvor der ansøges om ny gyllebeholder.

Step 2, hvor der søges om at bygge ny kostald med sengebåse, og ny velfærdsstald med dybstrøelse. Derudover søges om etablering af ny ensilagesilo på 30 m x 70 m.

Ansøgning er første gang indsendt den 1. december 2021.

Der er den 1. august 2017 indført en ny miljøregulering, hvorefter tilladelsen ikke længere gives til antal produktionsdyr, men til produktionsarealet i staldene. Ansøgningen er oprettet som to ansøgningskemaer under den nye miljøregulering fra den 1. august 2019; skema 227858 (step 2), og scenarieberegning skema 230337 (step 1).

Der er ansøgt om i alt 9461 m² produktionsareal.

Der ansøges ikke om at bygge nye staldbygninger i step 1, men der søges om at bygge en ny gyllebeholder på 4000 m³. I step 2 søges om at bygge to nye staldbygninger, om at forlænge kalvestalden og etablere møddingsplads fra tidligere godkendelse, bygge endnu en ny gyllebeholder på 4000 m³, og udvide arealet med ensilagesiloer med en ny silo på 30 m x 70 m.

Der søges om flexproduktion, og derfor kan antallet og sammensætningen af kvæg på Borndal varierer indenfor det lovmæssige arealkrav til opstaldning.

Husdyrgødningen fra produktionen opbevares i den nye og de eksisterende gyllebeholdere på ejendommen. Dybstrøelse opbevares i markstak, eller køres direkte ud fra staldene til udbringning på dyrkningsarealerne. Kalvemøget bruges som flydelag i gylletankene, eller opbevares på møddingspladsen.

Staldene overholder de krævede mindsteafstande til nabobeboelser og beboelsesområder, vandforsyningsanlæg, vandløb og søer, veje, levnedsmiddelvirksomhed, beboelse på ejendommen og naboskel. Det er kommunens vurdering, at etableringen af ny gyllebeholder, ny ensilagesilo og to nye staldbygninger kan ske uden at påvirke landskabet væsentligt, idet der er tale om en udvidelse, som placeres i nær tilknytning til de eksisterende bygninger.

I ansøgningen er der foretaget beregninger, der viser, at de krævede lugtgeneafstande mellem staldene og omkringboende er overholdt, og kommunen vurderer på baggrund heraf, at lugt fra staldene ikke vil give væsentlige gener for naboerne. På baggrund af ejendommens beliggenhed og beskrivelsen af driften forventes produktionen desuden ikke at forårsage væsentlige gener for naboer og forbipasserende i form af støv, støj og rystelser, lys, transport eller forekomst af skadedyr. Det er endvidere kommunens vurdering, at husdyrbrugets brug af ressourcer (herunder foder, energi og vand) samt håndtering af reststoffer (herunder affald og spildevand) ikke vil give anledning til en væsentlig miljøpåvirkning.

I ansøgningen er der foretaget beregninger af den samlede ammoniakudledning fra produktionen og dennes påvirkning af omkringliggende naturområder. Det vurderes, at det ansøgte ikke vil forårsage væsentlig påvirkning af ammoniakfølsomme naturområder i området.

Ammoniakudledningen fra husdyrbruget må ikke overskride et niveau svarende til emissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT). Den ansøgte husdyrproduktion opfylder dette krav på baggrund af de valgte gulvtyper i eksisterende og nye stalde.

I tilladelsen er der redegjort for de miljømæssige konsekvenser af det ansøgte og husdyrbrugets anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) med henblik på reduktion af ammoniakudledningen til omgivelserne. Med

tilladelsen følger en række vilkår til driften, som sikrer, at husdyrbruget kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne væsentligt.

Samlet set vurderer Bornholms Regionskommune, at indretning og drift af husdyrbruget og håndtering af husdyrgødningen sker i overensstemmelse med gældende regler og, at husdyrbruget kan drives på stedet uden væsentlig påvirkning af omgivelserne, som dette er defineret i husdyrbrugloven. Kommunen vurderer desuden, at projektet ikke vil påvirke eller true arter og naturtyper, der er en del af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder, eller arter optaget på habitatdirektivets bilag IV og deres yngle- og rasteområder.

2 TILLADELSEN MED VILKÅR

I dette afsnit beskrives den ansøgte produktion og baggrunden for den meddelte afgørelse om tilladelse med tilhørende vilkår for driften. Desuden beskrives en række juridiske forhold ved tilladelsen, samt hvordan offentligheden har haft indflydelse på projektet og kommunens vurderinger. Til sidst beskrives mulighederne for at klage over afgørelsen.

2.1 Afgørelse om tilladelse efter § 16 a, stk. 1

Bornholms Regionskommune, Center for Natur, Miljø og Fritid har vurderet, at der kan meddeles tilladelse til den ansøgte kvægproduktion på ejendommen Borndal, Søndre Lyngvej 26, 3700 Rønne, matr.nr. 149 Klemsker m.fl. i henhold til de gældende regler¹.

Tilladelsen omfatter fortsat mælkeproduktion med malkekøer. Der tillades fleksproduktion af kvæg i det eksisterende og ansøgte staldanlæg inkl. gødningsopbevaringsanlæg og øvrige driftsbygninger. Dvs. at der lovligt kan opstales malkekøer, opdræt, kalve, ammekøer eller ungtyre - så længe at de lovlige arealkrav til opstaldning af kvæg overholdes, og så længe at kvæget kun opstales på de produktionsarealer, som der gives tilladelse til.

Det samlede produktionsareal udgør 9461 m².

Da det ansøgte produktionsareal overstiger 100 m², er ændringen omfattet af husdyrbruglovens regler. Ammoniakemissionen fra husdyrbruget beregnes til mere end 3.500 kg NH₃-N pr. år. Derfor meddeles tilladelsen efter husdyrbruglovens § 16a, stk. 1.

Tilladelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen, bilag og øvrigt materiale fremsendt af ansøgers konsulent. Der er nærmere redegjort for de vurderinger, der ligger til grund for afgørelsen i den miljøtekniske beskrivelse og vurdering i nærværende miljøgodkendelse.

Husdyrbruget skal drives i overensstemmelse med oplysningerne i ansøgningsmaterialet og ved opfyldelse af de stillede vilkår i nærværende miljøgodkendelse. Desuden skal bestemmelserne i den til enhver tid gældende bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (husdyrgødningsbekendtgørelsen) og øvrig gældende lovgivning overholdes også i de tilfælde, hvor disse regler er skærpende i forhold til denne tilladelse. Vilkårene er gældende fra det tidspunkt, tilladelsen er meddelt, med mindre andet fremgår af miljøgodkendelsen.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 1020 af 6. juli 2018/nr. 256 af 21. marts 2017 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (husdyrbrugloven) med senere ændringer, tilhørende bekendtgørelse nr. 1021 af 6. juli 2018/nr. 916 af 23. juni 2017 om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug (husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen) og bekendtgørelse nr. 1076 af 28. august 2018 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (husdyrgødningsbekendtgørelsen). Desuden bekendtgørelse nr. 1240 af 24. oktober 2018 om udpegnings- og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, lov nr. 204 af 28. februar 2017 om ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, lov om miljøbeskyttelse, lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække og forskellige andre love som ændret ved/med ændring i lov nr. 497 af 22. maj 2018 om ændring af lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække og lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v.

Da det ansøgte medfører en samlet ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år, er der redegjort for og stillet krav til husdyrbrugets anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT – Best Available Techniques) til reduktion af ammoniakemissionen.

Bornholms Regionskommune har vurderet de miljømæssige konsekvenser ved den ansøgte kvægproduktion i forhold til den nuværende lovlige produktion på Borndal (nudrift) og i forhold til husdyrbrugets lovlige drift for 8 år siden (8-års drift).

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg. Endvidere vurderer kommunen, at husdyrbruget efter ændringerne kan drives uden væsentlig påvirkning af natur, miljø og landskab og uden væsentlige gener for omgivelserne, når vilkårene i denne miljøtilladelse og de gældende regler på området overholdes.

2.2 Ansøgning om tilladelse og eksisterende produktion

På Borndal, Sdr. Lyngvej 26, 3700 Rønne, matr.nr. 149 Klemensker m.fl. ønskes der tilladelse til at etablere ny gyllebeholder, ny ensilagesilo, forlænge kalvestald og bygge to nye staldbygninger, og derudover fortsat at bruge Borndals produktionsarealer til kvægproduktionen, p.t. med mælkekvæg.

Bornholms Regionskommune, Center for Natur, Miljø og Fritid har modtaget ansøgningen om miljøgodkendelse til Borndal gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem (www.husdyrgodkendelse.dk) første gang den 1. december 2021 (skema nr. 227858). Kommunen har afgjort sagen på baggrund af version 1 af ansøgningsskemaet.

Forhold til eksisterende produktion

På Borndal er der i nudrift produktion af malkekøer med opdræt i henhold til tillæg til miljøgodkendelse meddeles efter § 12, stk. 3 i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, LBK nr. 1486 af 4. december 2009, med senere ændringer. Godkendelsen er givet i september 2015 som tillæg nr. 1 til §12-miljøgodkendelsen.

Simon Holm erhvervede i sommeren 2013 ejendommen Lærkeshøj, Hjortevej 7, 3760 Gudhjem, som har miljøgodkendelse til malkekøer med opdræt. For at rationalisere driften flyttede ansøger køer fra Lærkeshøj til Borndal og modsat kvier fra Borndal til Lærkeshøj. Samtidig blev antallet af køer på Borndal øget. Køer, tyrekalve og kvier ind til 7 måneder og den sidste måned før kælvning blev opstaldet på Borndal.

Tillægget til miljøgodkendelse fra 2015 indeholdt tre step, hvoraf kun step 1 blev realiseret; i første etape udvidedes til 600 køer + alle kvier indtil 7 mdr. og sidste måned før kælvning samt tyrekalve. Der blev opført en ny kalvestald til småkalvene. Øvrige udvidelser i step 1 skete i eksisterende stalde.

Ansøgt drift: Der søges om at udvide produktionen i to step:

Step 1:

Ansøgt drift i step 1 er hovedsagelig en konvertering af eksisterende drift fra gammel miljøregulering til ny miljøregulering. Efter den nye miljøregulering gives miljøgodkendelsen i antal produktionsareal (m²), og ikke til antal dyr. Derudover søges om en ny gylletank på ca. 3500-4000 m³, svarende til 36 m i diameter og med overfladeareal på 1020 m². Ny gyllebeholder ønskes opført i step 1 eller step 2. Der er givet tilladelse til lagune til ensilagesaft og restvand. Endelig ønskes møddingsplads i forlængelse af kalvestald på 267 m² etableret. Der blev givet tilladelse til møddingspladsen i miljøgodkendelse fra 2015, men tilladelsen er ikke taget i brug endnu.

Step 2:

Der søges om at bygge ny velfærdsstald og ny kostald, svarende til en udvidelse på 3280 m² produktionsareal. Kalvestalden ønskes forlænget med ca. 20 m, og forøget med 540 m² produktionsareal. Desuden søges om at opføre en ny ensilagesilo på 30 m x 70 m i forbindelse med eksisterende siloanlæg.

Nudrift:

I forbindelse med at Borndal I/S erhvervede Lærkeshøj, Hjortevej 7, 3760 Gudhjem, opstod behovet for miljøtillæg til godkendelse fra maj 2011. Bornholms Regionskommune meddelte tillæg til miljøgodkendelse på Borndal i september 2015. Step 1 fra tillæg til miljøgodkendelse 2015 blev realiseret, og anvendes som nudrift i denne miljøgodkendelse. Miljøtillæg fra september 2015 gav i step 1 tilladelse til opstaldning af 600 årskøer, alle kvier indtil 7 mdr., og kvier sidste måned før kælvning på Borndal.

Der blev i step 1 opført en ny kalvestald til småkalvene. Øvrige udvidelser skete i eksisterende stalde.

8-års drift:

Borndal I/S v/ Esben og Simon Holm fik i maj 2011 miljøgodkendelse til at bygge en ny kostald (4% BAT-stald med spalter og dobbeltskrabere) til 390 køer, og indrette eksisterende kostald (spalter) til kvieopdræt. Desuden gav godkendelsen tilladelse til at etablere ny overdækket gyllebeholder på 3500 m³.

I maj 2013 gav Bornholms Regionskommune givet tilladelse til at opføre en ny ensilagesilo på 30 m x 70 m på Borndal.

I juli 2021 gav Bornholms Regionskommune tilladelse til at opføre en lagune på 25,5 m x 29,5 m til restvand og ensilagesaft på Borndal.

Med denne miljøgodkendelse ønsker ansøger at opnå mulighed for en større fleksibilitet for produktionen i de eksisterende bygninger (step 1) og at udvide produktionen og optimere køernes velfærd (step 2). Desuden ønsker ansøger at øge opbevaringskapaciteten for ensilage og gylle.

Der forekommer ingen godkendelsespligtige biaktiviteter på ejendommen.

Vurdering af samdrift med andre husdyrbrug

Borndal ejes af Borndal Agro v/ Simon Holm. Simon Holm ejer også Lærkeshøj, (Hjortevej 7, 3760 Gudhjem). Der overføres opdræt til og fra Lærkeshøj, Kalvene fødes på Borndal. Tyrekalvene sælges, når de vejer omkring 70 kg, og kviekalvene opstaldes på Borndal i mælkefodringsperioden, og indtil de er store nok til at blive overført til Lærkeshøj, hvor de vokser op. Ca. 1 måned før kvierne skal kælte, bliver de overført til Borndal, således at de kan vænne sig til miljøet i kostalden inden opstart af malkning.

Der har tidligere været drevet mælkeproduktion på Lærkeshøj.

Ansøger har indsendt oplysninger om, at Borndal ikke er teknisk, forurenings- eller driftsmæssigt forbundet med andre husdyrbrug.

Bornholms Regionskommune vurderer, at der er en vis driftsmæssig sammenhæng med ansøgers andet husdyrbrug "Lærkeshøj", idet der flyttes dyr, foder og evt. gylle mellem ejendommene. Ved vurderingen af, om der i denne sammenhæng er samdrift med andre husdyrbrug, lægger Miljø- og Fødevareklagenævnet bl.a. vægt på, hvorvidt det er muligt at beregne miljøpåvirkningen for hver husdyrproduktion for sig.

Der er ca. 3 km mellem produktionsanlæggene på ejendommene Borndal og Lærkeshøj, som er to forskellige ejendomme.

Bornholms Regionskommune, Center for Natur, Miljø og Fritid vurderer, at der er tale om to selvstændige enheder, og at de blandt andet på grund af den store afstand hverken er teknisk eller forureningsmæssigt forbundne, hvorfor de behandles som adskilte anlæg i forbindelse med miljøgodkendelsen. Bornholms Regionskommunes vurderer, at Borndal vil kunne drives uafhængigt af Lærkeshøj, og at miljøpåvirkningen fra Borndal kan adskilles fra Lærkeshøj. Bornholms Regionskommune vurderer derfor, at der ikke er samdrift i miljømæssig forstand mellem Borndal og ejers andet husdyrbrug Lærkeshøj. Denne tilladelse skal derfor kun omfatte husdyrbruget på Borndal.

Ansøger ejer også Kjøllergård, Køllergårdsvej 5, 3700 Rønne. Der er ikke husdyr eller opbevaring af husdyrgødning på denne ejendom.

Borndal er således ikke teknisk, forurenings- eller driftsmæssigt forbundet med andre husdyrbrug.

Det er derfor Bornholms Regionskommunes vurdering, at Borndal vil kunne drives uafhængigt af ansøgers anden ejendom med husdyrproduktion. Denne tilladelse omfatter derfor alene husdyrbruget på Borndal.

2.3 Vilkår for driften

Tilladelsen meddeles på nedenstående vilkår, som der henvises til i de relevante afsnit under "kommunens vurdering" i miljøredegørelsen. Vilkårene er krav, som stilles pga. husdyrbrugets art eller beliggenhed.

Husdyrbruget skal altid leve op til de generelle regler for husdyrbrug og håndtering af husdyrgødning fastsat i love og bekendtgørelser, også selv om disse regler måtte være skærpende i forhold til denne godkendelse.

For at sikre at tilladelsens vilkår efterleves, stiller Bornholms Regionskommune vilkår om, at virksomhedens ansatte skal være bekendt med vilkårene.

Tilladelsen indeholder desuden vilkår, som skal sikre, at Bornholms Regionskommune holdes informeret om ændringer i ejerforhold eller hvem, der er driftsansvarlig for husdyrbruget. Da kommunen skal vurdere om eventuelle planer om ændringer på husdyrbruget udløser krav om tillæg til tilladelsen, stilles desuden vilkår om anmeldelse før igangsætning.

2.3.1 Indretning og drift

1. Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af den miljøtekniske beskrivelse, og med de ændringer, der fremgår af tilladelsens vilkår.
2. De vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.
3. På tilsynsmyndighedens forlangende skal virksomheden dokumentere overholdelse af denne tilladelsens vilkår.

2.3.2 Information om ændringer

4. Ændringer i ejerforhold eller hvem, der er ansvarlig for driften, skal meddeles til tilsynsmyndigheden (Bornholms Regionskommune, Center for Natur, Miljø og Fritid) senest 1 måned efter, at ændringen er sket.
5. Drifts-, indretnings- eller bygningsmæssige ændringer, der er relevante i forhold til tilladelsen, skal anmeldes til kommunen inden gennemførelsen. Kommunen vurderer, om de aktuelle planer for ændringer/udvidelse kan ske inden for rammerne af denne tilladelse.

2.3.3 Produktionsarealets størrelse i m², staldsystemer, dyretyper (+ evt. teknologi)

6. Dyretypen, staldsystemet og produktionsarealet skal være i overensstemmelse med angivelserne i nedenstående skema:

Stald	Dyretype	Staldsystem	Produktionsareal (m ²)
Eksisterende kostald	Alle kvæg (flexgruppe)	Dybstrøelse (419 m ²) Sengestald med spalter (liniespil) (2811 m ²)	3230
Gl. kostald	Alle kvæg (flexgruppe)	Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal)	1266
Kalvestald	Alle kvæg (flexgruppe)	Dybstrøelse	1145
Kalvestald, tilbygning (step 2)	Alle kvæg (flexgruppe)	Dybstrøelse	540
Ny ansøgt kostald (step 2)	Alle kvæg (flexgruppe)	Fast drænet gulv med skraber og ajleafløb	2506
Ny velfærdsstald (step 2)	Alle kvæg (flexgruppe)	Dybstrøelse	774

Opbevaringsanlæg til husdyrgødning (gødningstyper og m² overfladeareal)

7. Gødningstype, miljøteknologi og overfladeareal skal være i overensstemmelse med angivelserne i nedenstående skema:

Beholder	Gødningstype	Miljøteknologi	Overfladeareal (m ²)
Møddingsplads ved kalvestald	Fast	Ingen	267
Ny gyllebeholder ca. 4000 m ³	Flydende	Ingen	1020
Ny gyllebeholder II ca. 4000 m ³	Flydende	Ingen	1020
Gl. gyllebeholder 1981	Flydende	Ingen	255
Gyllebeholder 2004	Flydende	Ingen	574
Overdækket gyllebeholder	Flydende	Teltoverdækning	847
Regn- og spildevandsbeholder	Flydende	Ingen	381

2.3.4 Ammoniakreducerende virkemidler (optaget på MST's teknologiliste)

Dyretype, staldsystem og gulvtype:

8. Staldene på Borndal skal indrettes som angivet herunder i forhold staldsystem og gulvtype, og dyretypen ligeledes som angivet i tabellen.

Staldafsnit	Dyretype, staldsystem og gulvtype
Gl. kostald	Alle kvæg (flexgruppe) Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal)
Velfærdsstald (step 2)	Alle kvæg (flexgruppe) Dybstrøelse
Eksisterende kostald	Alle kvæg (flexgruppe)

	Sengestald med spalter (linespil)
Kalvestald	Alle kvæg (flexgruppe) Dybstrøelse
Ny ansøgt Kostald (step 2)	Alle kvæg (flexgruppe) Fast drænet gulv med skraber og ajlefløb

Teltoverdækning på gylletank

1. Gylletanken på 3500 m³ skal være forsynet med fastoverdækning i form af teltoverdækning.
2. Åbning af teltdugen må kun ske i forbindelse med omrøring, tømning og udbringning af gylle
3. Skader på teltoverdækningen skal reparerer inden for en uge efter skadens opståen.
4. Såfremt en skade ikke kan reparerer inden for en uge, skal der indgås aftale om reparation inden to hverdage efter skadens opståen. Bornholms Regionskommune skal straks underrettes herom.

Egenkontrol

5. Der skal føres en logbog for gyllebeholdere med fast overdækning, hvori eventuelle skader på telt-overdækningen noteres med angivelse af dato for skaden samt dato for reparation. Logbogen skal opbevares på husdyrbruget i perioden mellem to samlede miljøtilsyn og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
6. Rapporter skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

2.3.5 Gyllehåndtering og håndtering af dybstrøelse

9. Der skal altid være en opbevaringskapacitet for fast og flydende husdyrgødning på mindst 9 måneder til rådighed for husdyrbruget.
10. Egenkontrol. Der skal føres en logbog, hvori følgende registreres:
 - Faktura fra biogasanlæg eller internt regnskab fra driften, som dokumenterer afhentning/udbringning af gødning, skal opbevares sammen med logbogen på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

2.3.6 Støjkilder

11. Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne, dvs. al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel, må ikke overstige følgende værdier målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer:

Ugedag	Tidspunkt	Støjniveau, dB(A)	Referencetid
Mandag-fredag	Kl. 07.00-18.00	55	8 timer
Lørdag	Kl. 07.00-14.00	55	7 timer
	Kl. 14.00-18.00	45	4 timer
Søn- og helligdage	Kl. 07.00-18.00	45	8 timer
Alle dage	Kl. 18.00-22.00	45	1 time
	Kl. 22.00-07.00	40	½ time
Spidsværdi	Kl. 22.00-07.00	55	

12. Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i kolonnen referencetid angiver midlingstiden inden for den pågældende periode.
13. Virksomheden skal for egen regning dokumentere, at støjvilkårene overholdes, hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Dokumentation for overholdelse af støjkravene kan være i form af målinger i husdyr-

brugets omgivelser (under fuld drift) eller kildestyrkemålinger ved de enkelte støjkloder kombineret med beregninger efter den fælles nordiske beregningsmodel for industristøj.

14. Kravet om dokumentation af støjforholdene kan højst fremsættes en gang årligt, med mindre den seneste kontrol viser, at grænseværdierne ikke kan overholdes. Støjmålinger skal udføres som beskrevet i Miljøstyrelsens til enhver tid gældende støjberegningsvejledning og foretages i punkter, som forinden aftales med tilsynsmyndigheden. Støjmåling skal udføres af et akkrediteret firma.

2.3.7 **Vilkår vedr. støv**

15. Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for husdyrbrugets eget areal.

2.3.8 **Vilkår vedr. skadedyr**

16. Der skal på husdyrbruget foretages effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Århus Universitet, Institut for Agroøkologi, der vedligeholder Skadedyrsguiden (www.dpil.dk). Bekæmpelsen skal desuden foretages på tilsynsmyndighedens forlangende.
17. Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.). Stalde, lagre og andre anlæg skal holdes i forsvarlig rottesikret stand og rimelig orden for at forhindre gode levedmuligheder for rotter. Bekæmpelse af rotter skal ske i henhold til aftale med autoriseret rottebekæmper.

2.3.9 **Vilkår vedr. oplag af olie**

18. Olie skal opbevares på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for forurening.
19. Beholdere til opbevaring af olieprodukter skal stå på et for olie vanskeligt gennemtrængeligt underlag og som minimum være overdækket med et halvtag.
20. Opbevaring af diesel/fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
21. Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

2.3.10 **Vilkår vedr. oplag af affald**

22. Arealerne omkring bygningerne og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald.
23. Affald skal opbevares og bortskaffes efter Bornholms Affaldsbehandlings affaldsregulativer.
24. Der må ikke foretages afbrænding af affald på ejendommen. Der gælder dog særlige regler for haveaffald, se Bornholms Affaldsbehandlings affaldsregulativer.
25. Der skal til enhver tid foreligge dokumentation for, at affald bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.

2.3.11 **Vilkår vedr. lugt**

26. Der skal til stadighed opretholdes en god staldhygiejne. Bygninger, anlæg og omgivelser skal renholdes således at lugtgener begrænses mest muligt for de omkringboende.
27. Driften må ikke give anledning til væsentlige lugtgener uden for ejendommens areal. Hvis der efter kommunens vurdering opstår lugtgener, der vurderes at være væsentligt større, end der kan forventes ifølge grundlaget for tilladelsen, kan kommunen meddele påbud om, at der skal gennemføres lugtreducerende tiltag.

2.3.12 Vilkår vedr. uheld og risici

28. Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til: 112 eller Bornholms Politi, tlf.: 5690 1448.
29. Der skal foreligge en beredskabsplan for Borndal, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan have konsekvenser for det eksterne miljø. Beredskabsplanen skal være tilgængelig for medarbejderne på husdyrbruget og skal opdateres, så oplysningerne i den altid er relevante og retvisende.
30. Ved driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, som indebærer fare for forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges. Den driftsansvarlige har pligt til at afværge følgerne af uheld bedst muligt.

2.3.13 Vilkår vedr. ophør

31. Ved driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, som indebærer fare for forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges. Den driftsansvarlige har pligt til at afværge følgerne af uheld bedst muligt.

2.4 Gyldighed – udnyttelse og bortfald

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 6 år fra denne afgørelses meddelelse (dvs. den 7. april 2028), jf. § 59 a i husdyrbrugloven. Hvis en del af tilladelsen ikke er udnyttet, bortfalder tilladelsen for denne del. Da denne godkendelse omfatter byggeri, anses den for udnyttet, når det konstateres, at det tilladte faktisk er gennemført inden fristens udløb, jf. § 50 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

Hvis den udnyttede tilladelse efterfølgende ikke har været helt eller delvist udnyttet i 3 på hinanden følgende år, bortfalder den del af tilladelsen, der ikke har været udnyttet i de seneste tre år. Udnyttelse anses her for at foreligge, når mindst 25 pct. af det tilladte produktionsareal udnyttes driftsmæssigt. Med driftsmæssig udnyttelse forstås, at der på det pågældende produktionsareal mindst produceres 50 % af det mulige inden for rammerne af dyrevelfærdskrav eller andre relevante krav.

Hvis tilladelsens vilkår ikke efterleves, eller de øvrige forudsætninger for tilladelsen ikke er opfyldt, kan dette medføre, at hele eller dele af tilladelsen bortfalder.

2.5 Retsbeskyttelse

Med denne tilladelse følger 8 års retsbeskyttelse, jf. § 40, stk. 1 i husdyrbrugloven. Dato for retsbeskyttelsens udløb er den 7. april 2030.

Ikke IE-husdyrbrug, der godkendes efter lovens § 16 a, stk. 1, eller tillades efter § 16 b, skal ikke revurderes. Dog kan tilsynsmyndigheden i henhold til husdyrbruglovens § 39 meddele påbud om, at der skal gennemføres bestemte foranstaltninger, hvis husdyrbruget medfører uhygiejniske forhold eller væsentlig forurening, eller nedlægge forbud mod fortsat drift, hvis forureningen ikke kan nedbringes. Påbud eller forbud efter § 39 må ikke meddeles, før der er forløbet 8 år efter meddelelsen af tilladelsen.

2.6 Offentlighed

Naboorientering og partshøring

Bornholms Regionskommune har i henhold til offentlighedsproceduren i husdyrbruglovens § 55 den 6. december 2021 foretaget en annoncering vedrørende modtagelse af ansøgning om §16a miljøgodkendelse til Borndal. Ansøgningen er fremlagt i offentlighøring i perioden 6. december 2021 til 3. januar 2022 ved annoncering på www.brk.dk.

Som følge af denne annoncering modtog regionskommunen ingen skriftlige henvendelser.

Udkast til afgørelse om § 16 a miljøgodkendelse til Borndal blev desuden sendt i partshøring til ansøger og dennes konsulent samt til ejere og lejere af boliger, der ligger inden for konsekvenszonen for lugt beregnet i husdyrgodkendelse.dk til 766 meter fra et vægtet lugtcentrum for staldene. Desuden er udkastet sendt til ansøger og dennes konsulent, samt Bornholms Museum forud for afgørelsen, da de berøres af de ansøgte ændringer på husdyrbruget.

Der blev givet en frist på 6 uger fra den 23. februar til den 6. april 2022 til at kommentere udkastet. Kommunen modtog ingen skriftligt bemærkninger.

Offentliggørelse

Tilladelsen er den 7. april 2022 offentliggjort på Bornholms Regionskommunes hjemmeside www.brk.dk/Indflydelse-Politik/Hoeringer

Samtidig er en række lokale og landsdækkende foreninger og organisationer, som har anmodet om underretning i henhold til husdyrbruglovens §§ 61 eller 62, samt klageberettigede myndigheder, organisationer og råd blevet orienteret om afgørelsen.

2.7 Klagevejledning

Bornholms Regionskommunes afgørelse kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet af afgørelsens adressat og enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald. Endvidere kan en række myndigheder og råd samt lokale og landsdækkende foreninger og organisationer klage over visse afgørelser.

Klagefristen udløber den 5. maj 2022, dvs. 4 uger fra den 7. april 2022, hvor afgørelsen er annonceret på regionskommunens hjemmeside.

Hvis du ønsker at klage over afgørelsen, skal du sende klagen digitalt gennem Miljø- og Fødevareklagenævnets klageportal, inden klagefristen udløber. Links til klageportalen findes på hjemmesiden for Nævnenes Hus <https://naevneneshus.dk> eller på www.borger.dk eller www.virk.dk. Du logger på klageportalen med NemID. Klagen skrives direkte i klageportalen, og det er muligt at vedhæfte dokumenter til klagen. Klagen sendes gennem klageportalen til Bornholms Regionskommune, som videresender den til Miljø- og Fødevareklagenævnet med den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse. Du får besked om videresendelsen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Bornholms Regionskommune via klageportalen. Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om klageportalen, med mindre du er blevet fritaget for brug af klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Bornholms Regionskommune. Kommunen videresender din anmodning til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som afgør, om du kan fritages.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den klageberettigede indbetaler et gebyr på 900 kr. (private) og 1.800 kr. (virksomheder og organisationer) til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Betaling af klagegebyr sker online i forbindelse med indgivelse af klagen via klageportalen. Hvis gebyret ikke indbetales inden udløbet af klagefristen, afvises klagen.

Klagegebyret tilbagebetales, hvis:

- Klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves
- Klager får helt eller delvist medhold i klagen
- Klagen bliver afvist, fordi klagefristen er overskredet
- Klager ikke er klageberettiget
- Klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence

En eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal anlægges inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen.

3 BELIGGENHED OG LANDSKABELIGE FORHOLD

I dette afsnit beskrives og vurderes det ansøgte i forhold til faste afstandskrav (naboer, vandforsyning, vandløb og søer, offentlig vej m.v.) samt husdyrbrugets beliggenhed i forhold til bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger, beskyttet natur m.v. Desuden beskrives og vurderes husdyrbrugets placering i landskabet i forhold til de landskabelige værdier og kommuneplanens retningslinjer.

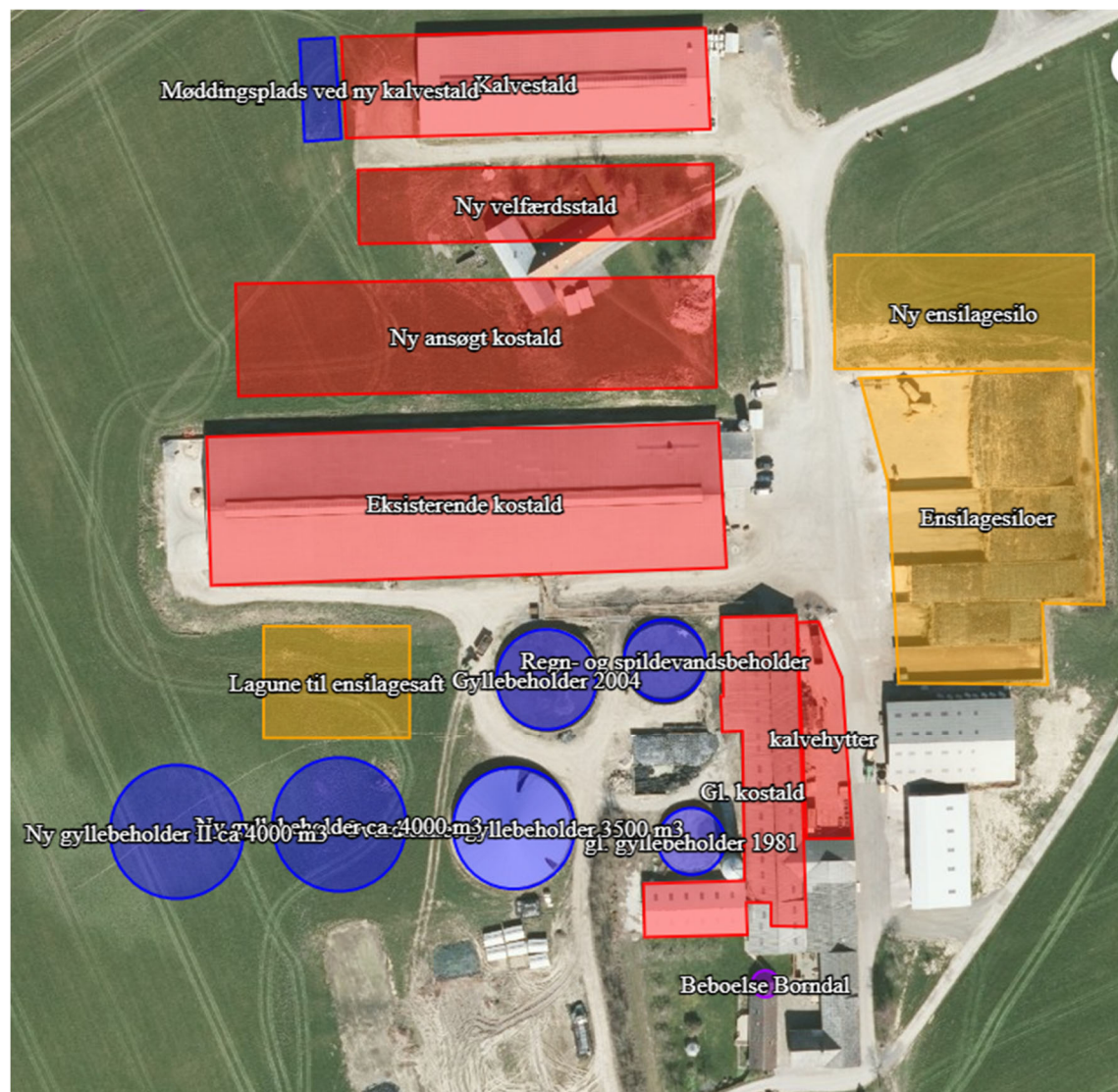
3.1 Bygninger og faste afstandskrav

Beskrivelse

Det eksisterende bygningsanlæg på ejendommen består af stuehus, lade- og lagerbygninger, maskinlænge, staldbygninger, ensilageplads, møddingsplads og gyllebeholdere. Udvendige bygningsmæssige ændringer i forhold til det eksisterende bygningsanlæg består i step 1 af opførelse af gyllebeholder. I step 2 består det af opførelse af ny kostald, ny velfærdsstald, ny ensilagesilo, forlængelse af kalvestald og etablering af mødding, og ny gyllebeholder.

Bygningerne fremgår af Figur 1 herunder.

Figur 1 Eksisterende og ansøgte bygningsanlæg på Borndal, step 2I.

Figur 2. Skråfoto Borndal med omgivelser. Skråfoto, som indeholder data fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering – foto fra 10. maj 2021.

Afstandskrav i henhold til §§ 6, 7 og 8 i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning

Afstandskrav i henhold til § 6 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug:

Borndal er beliggende i landzone og dermed uden for eksisterende byzone og sommerhusområde. Nærmeste samlede bebyggelse er Årsballe ca. 2,1 km sydvest for anlægget på Borndal. Nærmeste byzone er Klemensker ca. 3,4 km vest for ejendommen. Nærmeste sommerhusområder ligger ca. 8 km væk ved Melsted og Gudhjem. Borndal ligger ikke inden for lokalplanområde, og nærmeste lokalplan er udlagt i Klemensker.

Nærmeste nabobeboelse er Sdr. Lyngvej 22, som ligger knap 300 m nord for staldanlægget. Ejendommen er uden landbrugspligt. Afstandene fra nærmeste punkt på Borndals anlæg i ansøgt drift med produktionsareal til det nærmeste punkt i områder og beboelse omfattet af § 6, er i alle tilfælde længere end de krævede 50 m.

Afstandskrav i henhold til § 8 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug:

Ved placering af nye stalde, gødnings- og ensilageopbevaringsanlæg eller ved væsentlige til eller ombygninger af eksisterende anlæg skal følgende afstandskrav overholdes:

Afstand til ikke-almene vandforsyningsanlæg (25 m): Der ligger en række boringer vest for Borndal. De målte afstande fra eksisterende og nye anlæg på Borndal, og til de fem nærmeste boringer er målt til mellem ca. 650 m og ca. 1100 m. Af dem ligger nærmeste drikkevandsboring ligger vest for Dyndegårdsvej 20.

Afstand til almene vandforsyningsanlæg (50 m): ca. 4,5 km vest for Borndal ligger Klemensker Vandværk.

Afstand til vandløb, søer og dræn (15 m): Afstanden til vandløb og søer fra den nye gyllebeholder er minimum 170 m, idet de tre nærmeste søer ligger henholdsvis 170 m NV, 280 m NØ og 240 m S for nye gylleholdere.

Nærmeste beskyttede vandløb ligger ca. 430 m øst for Borndal. Dette vandløb har direkte forbindelse med Borgedal Sø i Rø Plantage. Vandløbet fortsætter syd for Borndal, hvor det er en åben grøft, som ikke er beskyttet. Den korteste afstand til de nye gylleholdere er ca. 220 m mod SØ.

Eventuelle dræn nærmere end 15 m fra det planlagte byggeri afskæres i forbindelse med byggeriet.

Afstand til offentlig vej og privat fællesvej (15 m): Afstandskravet til offentlig vej er opfyldt, da den planlagte nye ensilagesilo, som er det nye anlæg, som er tættest på, placeres ca. 25 m vest for fælles privatvej. Afstanden til offentlig vej (Sdr. Lyngvej) er ca. 160 m fra ny ensilagesilo.

Afstand til levnedsmiddelvirksomhed (25 m): Der er ingen levnedsmiddelvirksomheder i nærheden af Borndal.

Afstand til beboelse på samme ejendom (15 m): I forhold til den nye gyllebeholder, er der ca. 100 m til stuehuset på Borndal. Ny kostald ligger ca. 160 m fra stuehus, og ny ensilagesilo ligger længere væk.

Afstand til naboskel (30 m): Nærmeste nye bygninger i forhold til naboskel er den nye tilbygning til kalvestalden, og møddingsplads. Møddingspladsen placeres ca. 160 m fra naboskel mod nord (Sdr. Lyngvej 22), og tilbygning til kalvestald placeres ca. 160 m fra nordligt naboskel.

Beholdere til opbevaring af flydende husdyrgødning - afstand til åbne vandløb og søer over 100 m² (100 m): De nye gylleholdere placeres ca. 170 m SØ fra nærmeste sø over 100 m², og ca. 220 m nord for nærmeste åbne grøft.

Hvis kompostlignende dybstrøelse skal lagres, og ikke kan rummes på møddingspladsen, bliver der etableret en markstak, som placeres, så den opfylder de gældende afstandskrav.

Grænsen for Natura 2000-området 'Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne' (Habitatområde nr 186) ligger ca. 2,0 km sydøst for Borndal, og tæt på Aarsballe. Inden for området findes flere ammoniakfølsomme naturtyper, der er omfattet af udpegningsgrundlaget for området og er kortlagt, samt § 3 beskyttede heder og overdrev. Disse naturtyper er omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 7, stk. 1, nr. 1 (kategori 1)

Nærmeste ammoniakfølsomme naturområde beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder, defineret som heder over 10 ha og overdrev større end 2,5 ha, som er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3 og dermed omfattet af § 7, stk. 1, nr. 2, er to overdrevsarealer beliggende ca. 4,1 km nordøst for Borndal ved henholdsvis Østerlars Plantage og Brommevej (kategori 2).

Nærmeste beskyttede kategori 3-natur, som er ammoniakfølsomt, og derfor er kategori 3-natur, er en mose min. 350 m nord for Borndal, og to overdrev min 700 m og 890 m øst for Borndal.

Yderligere beskrivelse og vurdering af beliggenheden ift. ammoniakfølsom natur findes i afsnit 8.2

Husdyrbruglovens krav til mindsteafstande til nabobeboelser, boligområder, vandforsyningsanlæg, vandløb og søer, veje, levnedsmiddelvirksomhed, egen beboelse og skel gælder udover ved etablering også ved udvidelse og ændring af stalde og gødningsopbevaringsanlæg, der medfører forøget forurening. Opmålingerne, som fremgår af nedenstående tabel 1 og 2, er derfor foretaget til nærmeste staldafsnit, da ansøgningen omfatter mulighed for at flekse mellem de forskellige kvæggrupper, hvilket kan betyde en ændring i bl.a. lugt- og ammoniakemissionen. Tilsvarende er afstande til kategori 1- og kategori 2-natur målt til nærmeste staldbygning, selvom kravet i husdyrbruglovens § 7 kun gælder ved etablering, udvidelse og ændring af anlæg.

Tabel 1. Afstande og afstandskrav iht. husdyrbruglovens § 6 og § 7

Nærmeste...	Afstand fra nærmeste staldbygning	Afstandskrav (jf. § 6 og § 7 i husdyrbrugloven)
Eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde (Eksisterende og fremtidig byzone ved Klemensker)	Ca. 3,4 km	50 m
Område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig- og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål o. lign. (Lokalplan 403 B og 102, Klemensker)	Ca. 3,4 m	50 m
Nabobeboelse (Sdr. Lyngvej 22)	300 m	50 m
Ammoniakfølsomme naturtyper inden for internationale naturbeskyttelsesområder, kategori 1 (Kortlagt habitatnatur i Nyker Plantage i Natura 2000-området "Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne")	Ca. 2,2 km	10 m
Ammoniakfølsomme naturtyper uden for internationale naturbeskyttelsesområder, kategori 2 (Beskyttede overdrev nordøst for Borndal)	4,1 km	10 m

Tabel 1. Afstande og afstandskrav iht. husdyrbruglovens § 8

Nærmeste...	Afstand fra nærmeste staldbygning	Afstandskrav (jf. § 8 i husdyrbrugloven)
Ikke almene vandforsyningsanlæg (enkeltindvinder)	Ca. 650 m	25 m
Almene vandforsyningsanlæg (vandværk/boring)	Ca. 4,5 km	50 m
Vandløb og dræn	220 m	15 m (100 m*)
Søer > 100 m ²	170 m	15 m (100 m*)
Offentlig vej og privat fællesvej	160 m/25 m	15 m
Levnedsmiddelvirksomhed	> 25 m	25 m
Beboelse på ejendommen (afstand fra ny gyllebeholder)	100 m	15 m
Naboskel (fra ny ensilagesilo)	250 m	30 m

* Afstandskrav fra gødningsopbevaringsanlæg til flydende husdyrgødning til åbne vandløb og til søer større end 100 m². Tal i parentes er afstand fra ny gyllebeholder.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune konstaterer, at eksisterende stald- og gødningsanlæggene og plansiloer mv overholder de krævede mindsteafstande til nabobeboelser og beboelsesområder, ammoniakfølsom natur, vandforsyningsanlæg, vandløb og søer, veje, levnedsmiddelvirksomhed, beboelse på ejendommen og naboskel.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. afstandskrav.

3.2 Bygge- og beskyttelseslinjer og placering i landskabet

Beskrivelse

Borndal er beliggende i landzone i kuperet landskab vest for Rø Plantage. Dele af landskabet har tidligere været højlyng, og området er præget af mindre ejendomme med landbrugsdrift vekslende med skov og natur. Borndal er en af de få forholdsvis store bedrifter i området. Der har været mælkeproduktion på Borndal igennem flere generationer. Landskabet har traditionelt været et godt kvæg-område med kuperet og afvekslende terræn, som kvæget har kunnet udnytte gennem græsning.

Der er ca. 200-250 m privatvej fra Søndre Lyngvej til Borndal, og Borndal er ikke dominerende set fra Søndre Lyngvej.

Landskabsrummet er meget sammensat med dyrkede marker, levende hegn, engarealer, skovarealer, spredte gårde, husmandsbebyggelse langs vejene og landsbyen Aarsballe. Nøglekaraktererne for arealerne omkring Borndal er dyrkede marker, nogle spredte gårde og en del husmandsbrug, der ligger som perler på en snor ved Søndre Lyngvej. Det vekslende landskab gør området komplekst og giver mange fine visuelle oplevelsesmuligheder.

Landskabeligt er Borndal placeret langs med en fælles privatvej, som går op til Søndre Lyngvej, der er en offentlig vej. Stuehusets gavle vender nord/syd, og haven omgiver dets vestside. Nord for den oprindelige ejendom ligger de nuværende produktionsbygninger og vest for disse er ejendommens gylletanke placeret.

Lokalisering i forhold til byggelinjer:

Kirkebyggelinje: Nærmeste kirke er Sct. Klemens Kirke mere end 4 km fra ejendommen.

Strandbeskyttelseslinje: Ejendommen er ikke beliggende i nærheden af strandbeskyttelseslinje.

Klitfredningslinje: Der er ikke udlagt klitfredningslinjer på Bornholm.

Skovbyggelinje: Der er udlagt skovbyggelinje omkring skovområdet umiddelbart øst for Søndre Lyngvej. Flere af de eksisterende bygninger og ensilagesiloer ligger helt eller delvist inden for skovbyggelinjen, og en ny plansilo kommer til at ligge inden for skovbyggelinjen efter udvidelsen.

Skovrejsningsområde: arealet øst og syd for anlægget på Borndal er skovrejsningsområde. D.v.s. at skovrejsning kan gennemføres efter konsekvensvurdering.

Sø- og åbeskyttelseslinje: Der er ingen sø og/eller åbeskyttelseslinjer i nærheden af ejendommen.

Vejbyggelinje: Der er ingen vejbyggelinjer som hindrer udvidelse på Borndal. Generelle afstandskrav til vej er 15 m.

Beskyttede fortidsminder og fortidsmindebeskyttelseslinje: Nærmeste fortidsminde med beskyttelseslinje er lokaliseret ca. 1300 m fra ejendommen.

Fredede områder: Der er ingen fredede områder inden for 2 km af ejendommen.

Beskyttede jord- og stendiger: Der er ikke beskyttede jord- eller stendiger i nærheden af Borndals anlæg.

Kulturmiljøområde: Der er mere end 5 km til nærmeste kulturmiljøområde.

Interesseområde for naturbeskyttelse: Ejendommen er beliggende uden for interesseområde for naturbeskyttelse.

Beskyttede naturområder:

Internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000-områder): Grænsen for Natura 2000-området 'Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne' (Habitatområde nr 186) ligger ca. 2,0 km sydøst for Borndal, og tæt på Aarsballe. Inden for området findes flere ammoniakfølsomme naturtyper, der er omfattet af udpegningsgrundlaget for området og er kortlagt, samt § 3 beskyttede heder og overdrev. Disse naturtyper er omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 7, stk. 1, nr. 1 (kategori 1)

Nærmeste ammoniakfølsomme naturområde beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder, defineret som heder over 10 ha og overdrev større end 2,5 ha, som er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3 og dermed omfattet af § 7, stk. 1, nr. 2, er to overdrevsarealer beliggende ca. 4,1 km nordøst for Borndal ved henholdsvis Østerlars Plantage og Brommevej (kategori 2).

Nærmeste beskyttede kategori 3-natur, som er ammoniakfølsomt, og derfor er kategori 3-natur, er en mose min. 350 m nord for Borndal, og to overdrev min 700 m og 890 m øst for Borndal.

Et mindre område i Rø Plantage ca. 1500 m nordøst for Borndals anlæg, og en skov ca. 500 m syd for Borndals anlæg, er de nærmeste skovområder registreret som potentielt ammoniakfølsomme skove

Særligt værdifuldt landbrugsområde: Området omkring Borndal er i Bornholms Regionskommunes Kommuneplan 2020 udpeget som "Særligt værdifulde landbrugsområde", der skal forbeholdes anvendelse til landbrugsproduktion. Almindelig landbrugsdrift kan normalt ske uden rådighedsindskrænkninger med respekt for de miljømæssige regler for landbrugsdrift, husdyrhold mm. Hovedhensynet i disse områder er at sikre dyrkningsmuligheder, landbrugets investeringer i produktionsapparatet og mulighederne for en rationel landbrugsdrift. Dog må miljø, natur, kulturhistoriske interesser og de mange mindre levesteder for dyre- og planteliv ikke forringes af landbrugsdriften.

Kystnærhedszone: Borndal er ikke-beliggende inden for kystnærhedszonen, som går 3 km inde fra kysten.

Råstofinteressser: Sydvest for Borndal ligger et område ved Koføedgård med Råstofinteressser (grus). Det berører ikke Borndals anlæg.

Drikkevandsinteresser: Borndals nuværende og kommende anlæg ligger ikke i område med særlige drikkevandsinteresser eller følsomt grundvand. Nord og øst for Borndal er områder med særlige drikkevandsinteresser.

Interesseområde (natur, landskab og økologiske forbindelser): Ifølge kommuneplan 2020 er der øst (Rø Plantage) og syd for Borndals anlæg arealer, som er udpeget som interesseområder for natur og økologiske forbindelser eller potentielt økologiske forbindelser. Borndals anlæg ligger hverken i nudrift eller i ansøgt drift inden for området.

Umiddelbart øst for borndals anlæg er ifølge Kommuneplan 2020 et større sammenhængende landskab.

Kulturmiljøområde: Borndal ligger ifølge Kommuneplan 2020 ikke indenfor kulturmiljøer med kulturhistoriske interesser.

Geologiske interesser: Ifølge kommuneplan 2020 ligger Borndal ikke i et område med geologiske interesser.

Rekreative interesser: Borndal ligger tæt på, men ikke i direkte tilknytning til, Rø Plantage, som ifølge Kommuneplan 2020 er et område, hvor ferie- og fritidslivet (natur og friluftsliv) skal understøttes og udvikles. Højlyngsstien går igennem Rø Plantage, men kommer ikke tæt på Borndal.

Kulturarvsareal: Borndal ligger ikke i, eller i nærheden af, kulturarvsareal.

Bygningsanlægget på Borndal er beliggende uden for alle byggelinjer og andre relevante udpegninger som angivet i nedenstående tabel 3. Tabel 2 Afstande i forhold til beskyttelseslinjer og andre relevante udpegninger.

Tabel 2 Afstande i forhold til beskyttelseslinjer og andre relevante udpegninger.

Nærmeste...	Afstand fra nærmeste bygning	Berøres Borndal?
Skovbyggelinje (300 m) Rø Plantage, øst for Borndal	Ca. 0-150 m Ny ensilagesilo ligger indenfor skovbyggelinje	Nej*
Fortidsmindebeskyttelseslinje (100 m) Nord for Borndal i Rø Plantage	Ca. 1,1 km	Nej
Strandbeskyttelseslinje (300 m) Ved Salenebygten, nordøst for Borndal	Ca. 6,2 km	Nej
Sø- og åbeskyttelseslinje (150 m) Borgesals Sø, nordøst for Borndal.	Ca. 1,9 km	Nej
Kirkebyggelinje Klemens Kirke, nordvest for Borndal	Ca. 3,8 km	Nej
Vejbyggelinje Stavsdalsvej, syd for Borndal	Ca. 2,1 km	Nej
Internationale beskyttelsesområder – Natura 2000 Sydøst for Borndal, ved Årsballe	Ca. 2,0 km	Nej
Beskyttede naturområder (§ 3-områder) Afstande målt til nye stalde og anlæg	Ca. 140 m (sø) Ca. 350 m (mose) Ca. 700 m (overdrev)	Nej
Lavbundsområder Sydøst for Borndal ved Stavsdalsvej. Ifølge Kommuneplan 2020	Ca. 2,5 km	Nej
Fredede områder Overdrev NV for Borndal og syd for Splitsgårdsvej	Ca. 2,2 km	Nej
Beskyttede sten- og jorddiger (som er registreret) Ved Rø Plantage NØ for Borndal	Ca. 600 m	Nej

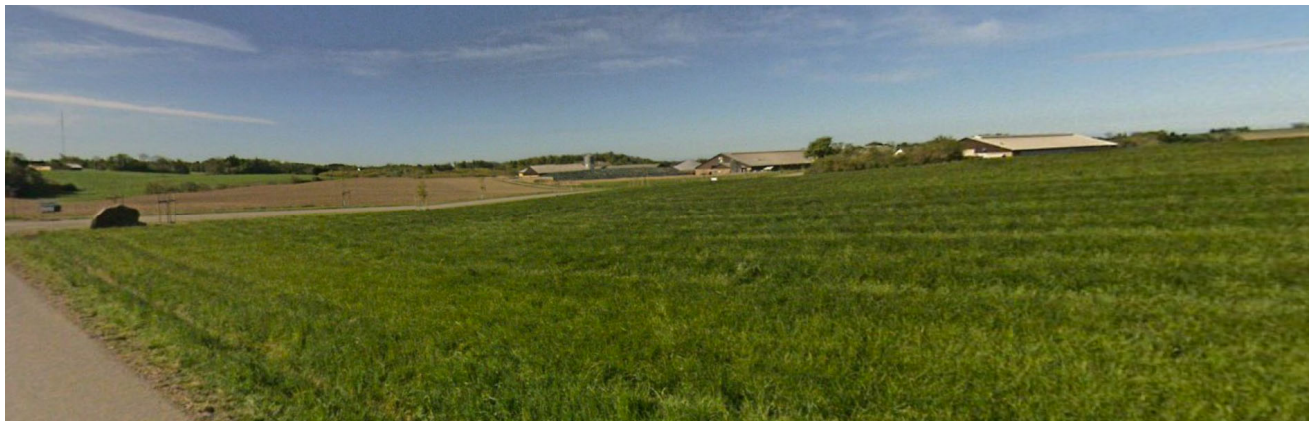
Bygningernes udtryk i landskabet

I området findes der flere mindre ejendomme, men ingen større produktionslandbrug i umiddelbar nærhed. Borndal ligger tilbagetrukket fra offentlig vej, og i en lavning i landskabet. Mod øst er terrænet stigende mod Søndre Lyngvej, hvilket gør at Borndal ligger lavt i forhold til Søndre Lyngvej. Dette gør, at ejendommen ikke virker dominerende i landskabet.

Den nye kostald og velfærdsbygning, og tilbygningen til kalvestalden, samt den nye plansilo, vil blive synlige fra Søndre Lyngvej. Men de placeres i tæt sammenhæng med eksisterende bygningerne, og i tilknytning til eksisterende bebyggelsesarealer.

Der er tale om en forholdsvis stor udvidelse af ejendommens bygningsmasse, men bygningerne placeres i tilknytning til den eksisterende bygningsmasse på ejendommen og parallelt med kostald fra 2011 og eksisterende ensilagesiloer, hvorfor de vil få en naturlig tilknytning til den øvrige del af ejendommen. Den nye kostald og velfærdsstald placeres i feltet imellem eksisterende kostald og eksisterende kalvestald. De nye gyllebeholdere placeres på vestsiden af bygningerne og vurderes ikke, at blive synlig fra Søndre Lyngvej. Tilbygningen til kalvestalden etableres mod vest, og væk fra Søndre Lyngvej, og vil vurderes ikke syne dominerende i landskabet.

Figur 3. Borndal set fra Søndre Lyngvej – øst siden af Borndal . Cowi vejfoto 20. maj 2020.

Figur 4 Borndal set fra Dyndegårdsvej – ejendommens tagfacader ses i horisonten Cowi vejfoto 20. maj 2020.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at alle bygge- og beskyttelseslinjer er overholdt i forhold til både eksisterende bygninger og de nye stalde, gyllebeholdere og plansilo.

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at etableringen af de nye stalde, gyllebeholdere samt udvidelsen af plansiloen kan ske uden at påvirke landskabet væsentligt, idet der er tale om, at de nye faciliteter placeres i tilknytning til de eksisterende bygninger.

Bornholms Regionskommune vurderer, at projektet ikke er i strid med hensynet til de landskabelige, kulturhistoriske, naturmæssige, geologiske eller rekreative interesser i området eller for områdets naturlokaliteter eller fortidsminder.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår til placering i landskabet.

4 HUSDYRPRODUKTION

I dette afsnit beskrives og vurderes husdyrholdets sammensætning, staldindretning inkl. ventilation og rengøring, samt produktion og håndtering af husdyrgødning, spildevand og affald.

4.1 Husdyrhold og staldanlæg

Beskrivelse

Staldanlægget på Borndal anvendes i nudrift til malkekøer med opdræt.

De eksisterende stalde er indrettet med dybstrøelse og sengebåse med spalter. Nye stalde etableres med dybstrøelse og sengebåse med fast drænet gulv med ajlerille. Der ansøges også om at bygge to nye gyllebeholdere, ny ensilagesilo og en tilbygning til kalvestald inkl. møddingsplads.

I ansøgt drift er der tale om fleksibel produktion, således at ansøger frit kan skifte imellem forskellige dyregrupper indenfor kvæg på det godkendte produktionsareal.

Borndals ældre bygningsmasse er præget af forholdsvis lavt gulstensbyggeri, flere mindre gyllebeholdere og plansiloer, og bærer præg af, at udvidelserne er sket i flere trin. I 2011 er der i forbindelse med den eksisterende miljøgodkendelse udvidet med en ny kostald, en ny overdækket gyllebeholder og nye ensilagesiloer.

Stuehus: Huset er opført i hvidkalkede sten og rødt eternittag. Bygget i 1850. Bygningens mål er 6,82 x 22,13 m og 5 m høj.

Bygning T, Kombineret garage, udhus og halmfyr:

Bygningen er opført i gulsten og med eternittag. Bygget i 1957. Bygningens mål: 9,46 x 8,85 m og 7 m høj. Taghældning: 45 grader.

Bygning U, Diverse. Tidligere halmlager:

Bygningen er opført i gulsten og med eternittag. Bygget i 1957. Bygningens mål: 9,39 x 19,5 m og 7 m høj. Taghældning: 45 grader.

Bygning D, Diverse. Tidligere halmlager, foderrum og dybstrøelsesboks:

Bygningen er opført i gulsten og gråt eternittag. Bygget i 1984. Bygningens mål: 13,4 x 28 m og 7 m høj. Taghældning: 45 grader.

Bygning E, Tidligere malkestald:

Bygningen er opført i gulsten og gråt eternittag. Bygget i 1978. Stalden er indrettet med kontor, tankrum og en 2x8 sildebensstald. Bygningens mål: 12,91 x 13,4 m og 7 m høj. Taghældning: 25 grader.

Bygning F, Gl. kostald:

Bygningen er opført i gulsten og gråt eternittag. Bygget i 1978 og udvidet i 1994. Stalden er indrettet som sengestald med spalter og gyllekanal med bagskyl. Bygningens mål: 14,97 x 75,94 m og 7 m høj. Taghældning: 25 grader.

Bygning G, Lade og tidl. stald:

Bygningen er opført i gule plader og gråt eternittag. Bygget i 1978. Er indrettet som sengestald med spalter og gyllekanal. Bygningens mål: 14,97 x 14 m og 7 m høj. Taghældning: 25 grader.

Bygning H, Tidligere ungdyrstald. Er nu en del af gl. kostald:

Bygningen er opført i gulsten og gråt eternittag. Bygget i 1980 og renoveret i 2004. Stalden er indrettet som sengestald med spalter og gyllekanal med bagskyl. Bygningens mål: 13,51 x 26,06 m og 7 m høj. Taghældning: 25 grader.

Bygning I, Maskinhus:

Bygningens med sider beklædt med gule metalplader og med gråt eternittag. Bygningen er fra 1997. Bygningen benyttes til opbevaring af maskiner, halm og foder. Bygningens mål: 21,6 x 32,6 m og 9 m høj. Taghældning: 20 grader.

Bygning J Fodersilohus:

Foderlængen er placeret ved siden af eksisterende maskinhal, og orienteret med gavle nord-syd. Foderlængen er opført med betonvægge og stålplader øverst samt stålplade tag. Bygningen er 427 m². Bygningen er inddelt i 5 rum, hvori der opbevares foder til ejendommens besætning. I facade mod vest er der 5 stk. ledhejseporte.

Bygning K, Vaskeplads:

Betonplads med drænsump til vaskerester. Vaskepladsen er udført med olieudskiller og brønd med pumpe til gyllekanal. Bygget i 2007. Pladsens mål: 10 x 12 m.

Bygning M, Plansilo:

Betonsilo. Bygget i 2002 og udvidet i 2005. Bygningens mål: 22 x 40 m og 2,5 m høj.

Bygning N, Plansilo:

Betonsilo. Bygget i 1982. Bygningens mål: 17 x 21 m og 1,3 m høj. Oplag af diverse, f.eks. dæk til ensilagestakke.

Plansiloer C og V:

Opført i 2020. 20 m x 60 m og 15 m x 60 m, med 3 m sideafgrænsning i grå elementer.

Gyllebeholder O:

Beholder i fundablokke fra år 1981 på 700 m³. Beholderen er 15 m i diameter og 4 m høj. Heraf 2 m over terræn. Beholderen er senest godkendt i 14-5-2007. Er ikke længere i brug.

Gyllebeholder P:

Beholder i betonelementer fra år 1994 på 1600 m³. Beholderen er 22 m i diameter og 4 m høj. Heraf 2,5 m over terræn. Beholderen er senest godkendt i 2019.

Gyllebeholder Q:

Beholder i betonelementer fra år 2004 på 2400 m³. Beholderen er 28 m i diameter og 4 m høj. Heraf 2,5 m over terræn. Beholderen er senest godkendt i 2019.

Gyllebeholder B:

Opført i 2012. 3500 m³. Ca. 2,5 m over terræn i grå elementer, og ca. 1,5 m under terræn. Diameter: 33 m. Opført med teltoverdækning, ca. 3 m. Teltoverdækning i neutral grå farve.

Bygning R, Høsehus:

Bygningen er opført i hvidkalket sten og pandeplade tag. Bygget i 1950 og renoveret i 1988. Bygningens mål: 4 x 4 m og 3 m høj. Taghældning: 10 grader.

Eksisterende kostald, bygning A:

Opført 2012. Ca. 141 m x ca. 33 m + tilbygning på ca. 11 m x 8 m. Ialt ca. 4741 m² i grundplan. Kostalden indrettes med sengebåse og dobbeltskrabede spaltegulve.

Den nye kostald er opført i gul bakkesten. Sidehøjden i gul sten op til gardin bliver 0,6 m, derefter grå/hvid gardin. Sidehøjden bliver ialt 3,5 m. Tag i grå fibercementplader. Taghældning 20 grader. I gavl bliver der gule sten op til 3,5 m, derefter stålplader i neutral farve, sandsynligvis grå. Højde til kip ca. 9,9 m.

Kalvestald:

Opført 2016 ca. 70 m x 28 m. Kalvestalden har dybstrøelsesbokse til de lidt større kalve, mens spædekalkene opstaldes i enkeltbokse. Kalvestalden har gardiner i siderne og overtryksventilation. Langs foderbordet bliver der fast gulv, som også bruges til strøgang.

Fremtidig møddingsplads bliver på ca. 10 m x 28 m² med fast bund og afløb til gylletank. Møddingspladsen får enten randbelægning eller sideafgrænsning.

Ældre møddingsplads på Sdr. Lyngvej 24 med fast bund og afløb til ajlebeholder er i brug til fast gødning fra kalvestald. Ved daglig tilførsel af kalvemøg overdækkes ikke - ellers overdækkes med plastdug eller lign. Møddingspladsen er ca. 10 m x 10 m, og har til de to sider en møddingsmur på ca. 1,2 m.

Lagune til opsamling af ensilagesaft og regnvand

Ansøgt:

Ny kostald på ca. 30,2 m x 128,7 m = ca. 3887 m² i grundplan (udvendige mål). Kostalden indrettes med sengebåse og fast drænet gulv med ajlerille. Der er naturlig ventilation i stalden. Opføres i gul bakkesten. Sidehøjde ca. 0,6 m - derefter grå/hvidt gardin. Sidehøjde i alt ca. 3,5 m. Tag i grå fibercementplader. Taghældning 20 grader. I gavl bliver der gule sten op til 3,5 m, derefter stålplader i grå/brun farve. Højde op til kip ca. 10 m.

Ny velfærdsstald: Udvendige mål ca. 19,7 m x 95,6 m = 1.883,32 m²

To nye gyllebeholder på 4000 m³

Ny plansilo på ca. 30 m x 70 m med 3 m høj sideafgrænsning. Denne placeres umiddelbart nord for de eksisterende ensilagesiloer.

Figur 5. Anlægget på Borndal. Kilde: Ansøgningsmateriale

Produktionsarealet er beregnet som det totale areal fratrukket arealer, hvor dyrene ikke kan opholde sig og afsætte gødning (foderbord, drikkekar, nakkebomsareal, mm). Opsamlingsplads og drivgange, hvor dyrene kun opholder sig kortvarigt, indgår heller ikke i produktionsarealet.

Der er for de eksisterende stalde regnet med samme produktionsareal i ansøgt drift og nudrift. Produktionsarealet er dels fundet ved konkret opmåling af ejer og lokal miljørådgiver fra BLF (Gl. kostald), og dels ved opmåling ud fra byggetegninger udført af byggerådgiver fra VKST, Sorø (ny kostald, ny velfærdsstald, eksisterende kostald, kalvestald).

Som nudrift regnes step 1 fra miljøgodkendelse fra september 2015. Som 8-års drift regnes miljøgodkendelse fra 2011.

Beregnet staldstørrelse og produktionsareal kan ses i tabel 4 (ansøgt drift) og tabel 5 (8 års drift og nudrift).

Tabel 3. Staldtyper, dyrehold, miljøteknologi og produktionsareal i ansøgt drift.

Staldafsnit	Staldtype	Dyretype	Miljøteknologi (NH ₃ -N effekt)	Staldstørrelse* (m ²)	Produktionsareal (m ²)	Produktionsareal andel
Eksisterende kostald	Dybstrøelse	Alle kvæg (flex-gruppe)		5528	419	58 %
	Sengestald med spalter (linespil)				2811	
Gl. kostald	Sengestald med spalter (bagskyld eller ringkanal)	Alle kvæg (flex-gruppe)		1849	1266	69 %
Kalvestald	Dybstrøelse (eksisterende)	Alle kvæg (flex-gruppe)		2700	1145	62 %
	Dybstrøelse (ny)				540	
Ny ansøgt kostald	Fast drænet gulv med skraber og ajlefløb	Alle kvæg (flex-gruppe)		3905	2506	64 %
Ny velfærdsstald	Dybstrøelse	Alle kvæg (flex-gruppe)		1920	774	40 %
I alt				15902	9461	

Tabel 4. Staldtyper, miljøteknologi, dyrehold og produktionsareal i nudrift og 8 års drift.

Staldafsnit	8 års drift			Tilladt nudrift		
	Staldafsnit, staldtype og dyretype	Staldstørrelse (m ²)	Produktionsareal (m ²)	Staldafsnit, staldtype, dyretype og teknologi	Staldstørrelse(m ²)	Produktionsareal (m ²)
Eksisterende kostald	Dybstrøelse	5528	419	Dybstrøelse	5528	419
	Sengestald med spalter (linespil)		2811	Sengestald med spalter (bagskyld eller ringkanal)		2811
Kalvehytter	Dybstrøelse	654	327	Dybstrøelse	Ikke i brug	0
Gl. Kostald	Dybstrøelse	1849	180	Dybstrøelse	1849	Ikke i brug
	Sengestald med spalter (bagskyld eller ringkanal)		1266	Sengestald med spalter (bagskyld eller ringkanal)		1266
Kalvestald	Dybstrøelse	Ikke bygget	0	Dybstrøelse	2700	1145
I alt		8031	5003	I alt	10.077	5641

Ansøger oplyser, at staldanlægget tilses dagligt, og automatisk/mekanisk udstyr kontrolleres. Der foretages en løbende service på anlæg og udstyr. Det drejer sig bl.a. om foderanlæg, gyllepumpe, vandforsyning, belysning mv. Tilsvarende tilses driftsbygningerne dagligt og de vedligeholdes ved behov.

Ventilation

Både nye og gamle stalde har naturlig ventilation.

Rengøring og desinficering af stalde

Staldene vaskes efter behov. I de åbne stalde med naturlig ventilation søges staldmiljøet optimeret ved at holde indeklimaet og overfladerne tørt, hvilket hæmmer bakterievækst. Derfor vaskes stalde kun efter behov, f.eks. hvis inventar er blevet meget beskidt, eller der har været sygdomsudbrud eller kælvning. I den nye kalvestald, som er mere lukket end de åbne kostalde, vaskes enkeltbokse og fællesbokse hyppigere, idet småkalvene er mere modtagelige for bakterier og vira. Enkeltbokse vaskes før en ny kalv indsættes.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at der ved opfyldelse af det stillede vilkår til maksimalt produktionsareal, dyretype og staldsystem ikke vil være væsentlige påvirkninger af omgivelserne i relation til produktionsomfanget.

Bornholms Regionskommune vurderer, at ansøger på tilfredsstillende vis har redegjort for produktionsarealet, og at produktionsareal og dyretype angivet for eksisterende stalde er i overensstemmelse med lovlig nudrift.

Der gøres opmærksom på, at på arealer, hvor der kortvarigt er dyr, men som ikke medregnes som produktionsareal, skal der i henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen foretages effektiv rengøring efter endt ophold. Dette gælder på Borndal eventuelle drivgange. Rengøring skal foretages senest 12 timer efter, at dyrene har forladt arealet (hvis dyrene dagligt har adgang på arealet, skal rengøring dog ske senest efter 4 timer).

Efter lovændring pr. 1. august 2017 reguleres husdyrhold efter stipladsmodellen. Der skal derfor ikke længere stilles vilkår til det maksimale antal dyr.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. produktionsarealets størrelse, dyretype og staldsystem samt overholdelse af god staldhygiejne.

4.2 Produktion og håndtering af husdyrgødning

Beskrivelse

Opbevaring af husdyrgødning og opbevaringskapacitet

På Borndal er der tre eksisterende gyllebeholdere med en samlet kapacitet på 7500 m³ + fortank og gyllekanaler på i alt 500 m³. Derudover er der med denne miljøgodkendelse givet tilladelse til at etablere to nye gyllebeholdere på hver 4000 m³, i alt 8000 m³. Én gyllebeholder har teltoverdækning. De øvrige gyllebeholdere har ikke fast overdækning men holdes dækket med naturligt flydelag. Der føres løbende kontrol (og logbog) med flydelaget i henhold til lovgivningen. Beholderne er tilmeldt beholderkontrol. Der føres journal over spredning af gødning på markerne i form af mark- og gødningsplan.

Tabel 5. Data om gødningsopbevaring til rådighed på Borndal

Lager	Kapacitet (m ³)	Overfladeareal (m ²)	Overdækning
Ny gyllebeholder I	4000	1020	Naturligt flydelag
Ny gyllebeholder II	4000	1020	Naturligt flydelag
Eksisterende gyllebeholder I	3500	847	Teltoverdækning
Eksisterende gyllebeholder II	2400	574	Naturligt flydelag

Eksisterende gyllebeholder III (tidligere regn- og spildevandsbeholder)	1600	381	Naturligt flydelag
Fortank + gyllekanaler	500	-	
Gl. møddingsplads ved Valdesminde (nedlægges i step 2)	100	100	
Møddingsplads ved kalvestald (etableres i step 2)	400	267	-
I alt	Gylle 16.000 m ³ Møddingsplads 400 m ³		

Der er ikke etableret fast overdækning på de to eksisterende, og to nye gyllebeholdere. Der er teltoverdækning på den største af de eksisterende gyllebeholder. Med kvæggylle er det almindeligvis ikke problematisk at etablere og opretholde et effektivt flydelag, og der er derfor begrænset effekt ved etablering af fast overdækning.

Ansøger kontrollerer jævnligt, at der er et tæt og stabilt flydelag på gyllen, så det sikres, at der altid er minimal fordampning af ammoniak. Efter omrøring og udkørsel kontrolleres det, at der senest 7 dage efter, at der igen er gylle i tanken, er etableret flydelag.

Der føres logbog over flydelaget på gyllen, så der er fokus på, at flydelaget lever op til kravene.

Afgasset gylle indeholder mindre tørstof og kan derfor have sværere ved at danne et naturligt flydelag. Hvis der ikke dannes et tilstrækkeligt flydelag ved opbevaring af afgasset gylle på Borndal, vil der blive tilført halmrig gødning fra kalvestalden til tankene.

Gyllebeholderne tømmes ca. en gang årligt for inspektion og vedligeholdelse. Derudover tilmeldes beholderne de lovpligtige regelmæssige eftersyn, hvilket betyder, at beholderne hvert 10. år bliver kontrolleret for, om der skulle være tegn på tæring eller begyndende utætheder.

Kalvemøg fra kalvestalden bruges som flydelag, eller lægges på møddingsplads. Tome ensilagesiloer kan også bruges. Når kalvestalden er blevet forlænget, er det planen at etablere møddingsplads ved kalvestaldens østlige gavl.

En del af dybstrøelsen køres direkte ud. Derudover etableres efter behov markstakke, som opfylder gældende regler mht. afstandskrav både ift. nabobeboelser, veje, vandløb og dræn m.m. samt beskyttede naturområder. Markstakkens placering ændres fra år til år, og der går mindst 5 år mellem samme placering. Markstakkene overdækkes, med mindre der er tale om midlertidige oplag før udbringning (højst 1 uge).

Gødningsproduktionen opgøres årligt i forbindelse med udarbejdelse af gødningsregnskabet. Hvis den maksimale gødningsmængde overskrides i forhold til opbevaringskapacitet, vil gødningen blive afsat til anden side fx til biogasanlæg og gylleaftaler. Og nødvendigt, kan gylle overflyttes til gyllebeholdere på Lærkeshøj.

I nedenstående tabel ses data om gyllebeholdere til rådighed for produktionen. I alt 21.300 m³ inkl. nye gyllebeholdere. Omregnet fra 9 måneders opbevaringskapacitet til årsproduktion af gødning giver det mulighed for at producere 21.300 m³: 9 mdr. x 12 mdr. = 28.400 m³, når de nye beholdere er bygget.

Alle gyllebeholdere har haft beholderkontrol i 2019.

Der er i 2021 givet tilladelse til opførelse af lagune til ensilagesaft og restvand, som derfor ikke er med i beregning af opbevaringskapacitet.

Table 6. Data om gyllebeholdere til rådighed for produktionen på Borndal Agro v/ Simon Holm.

Produktionsanlæg	Lager (byggeår)	Kapacitet (m ³)	Overdækning
Borndal	Ny gyllebeholder	4000	Naturligt flydelag
Borndal	Ny gyllebeholder	4000	Naturligt flydelag
Borndal	Eks. gyllebeholder (2011)	3500	Teltoverdækning
Borndal	Eks. gyllebeholder (2004)	2400	Naturligt flydelag
Borndal	Eks. Gyllebeholder (1994)	1600	Naturligt flydelag
Borndal	Fortank og gyllekanaler	500	-
Lærkeshøj, Hjortevej 7	Eks. gyllebeholder ()	3000	Naturligt flydelag
Lærkeshøj, Hjortevej 2	Eks. gyllebeholder ()	800	Naturligt flydelag
Lærkeshøj, Rømeregårdsvej 37B	Eks. gyllebeholder ()	1500	Naturligt flydelag
I alt		21.300	

Kommunens vurdering

Husdyrgødningsbekendtgørelsen fastsætter reglerne for opbevaring af flydende husdyrgødning.

Bornholms Regionskommune gør ligeledes opmærksom på, at gyllebeholderne skal opfylde husdyrgødningsbekendtgørelsens krav til bl.a. tæthed, styrke og kapacitet, så forurening af grundvand og overfladevand ikke finder sted. Endvidere skal beholderne kontrolleres hvert 5./10. år i henhold til reglerne for kontrol af beholdere til flydende husdyrgødning og ensilagesaft.

Hvis der foretages ændringer i afløbsforholdene for tag- og overfladevand i forbindelse med gennemførelse af byggeprojektet, skal der indhentes accept fra spildevandsmyndigheden.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. produktion og håndtering af husdyrgødning. Der er dog stillet vilkår i forhold til teltoverdækningen på den nye gylletank.

5 RESSOURCEFORBRUG

I dette afsnit beskrives og vurderes det nuværende og forventede årsforbrug samt håndteringen af ressourcerne foder, vand og energi m.m. Tiltag til fremme af ressourceudnyttelsen er desuden behandlet.

5.1 Foder og foderopbevaring

Beskrivelse

Fodring:

Grovfoderet består af græsensilage, majsensilage og evt. helsæd. Hovedparten dyrkes på bedriftens ejede og forpagtede arealer. Der tilstræbes en grovfoderprocent på mindst 55-60 % i foderrationen målt på indholdet af energi. Mængderne afhænger af dyrkningsbetingelserne, grovfoderkvaliteten og dyrkningsarealernes størrelse i det aktuelle dyrkningsår.

I det omfang, markplanen tillader det, dyrkes der korn til modenhed, men det er dyrkningen af grovfoder til

kreaturerne, som har 1. prioritet. Bedriften skal bruge halm til strøelse – især i dybstrøelsesarealerne. Desuden bruges en mindre mængde halm til foder. Der vil som hovedregel blive indkøbt halm.

Der praktiseres fasefodring, idet der blandes mindst to forskellige fuldfoderblandinger på Borndal: én til malkende køer, og én til goldkøer.

Foderblandingen består typisk af: græsensilage, majsensilage, sojaskrå, rapskager, kraftfoder, halm, mineraler, roepiller (en del af året) og valset korn, som indkøbes færdigvalset. Sammensætningen af foderet bestemmes af prisrelationerne imellem de enkelte foderemner og årets grovfoderhøst.

Fodringen præcisionsstyres vha. vejeudstyret på fuldfoderblanderen, grovfoderanalyser, foderplaner, evt. foderkontroller, mælkemængden og mælkens indhold af protein, fedt og urea samt kreaturerne sundhed og huld.

Forbruget af foder vil være proportionalt med besætningens størrelse.

Foderopbevaring:

Hovedparten af grovfoderet bliver opbevaret i plansiloer på ensilagepladsen med støbt betonbund og afløb til opsamling af regnvand og evt. ensilagesaft. Grovfoder af god kvalitet laves bedst ved ensilering på ensilageplads. Det giver en større fodereffektivitet og et mindre foderspild, og risikoen for tilledning af næringsstoffer til det omkringliggende miljø minimeres.

Hvis grovfoderhøsten bliver ekstraordinær god et år, suppleres med opbevaring af ensilage i markstakke.

Halm fra egne marker (lille mængde) opbevares på Lærkeshøj og Kjølleregård. Der er et lille lager i gl. staldbygninger overfor fodersilohus.

Sojaskrå, rapskager og roepiller opbevares i fodersilohuset ved maskinhuset.

Mineraler, vitaminer og kalvefoder hjemtages i bigbags eller i mindre sække på paller og opbevares i gl. staldbygning.

Foder- og halmlagre er placeret i god afstand til fælles privatvej, og vurderes ikke giver væsentlige gener for omgivelserne. Ensilagepladsen holdes fri for foderrester og dårlig ensilage for at hindre gener.

BAT

Foderet blandes dagligt i mikservogn. Blandingen foregår på befæstet areal ved plansiloerne. Der anvendes fasefodring, dvs. der blandes specielle blandinger til de forskellige dyregrupper, malkende køer og goldkøer. Kalvene får kalvefoder med en fodersammensætning, som passer til deres væksttrin.

Foderplanen udarbejdes i samarbejde med konsulent og med anvendelse af nyeste viden inden for kvægfodring.

Der udtages analyser af grovfoderet, og foderplanen afpasses grovfoderets sammensætning og kvalitet. Fodringen afstemmes vha. foderplanen og foderkontrol, så overforsyning med protein (kvælstof) og fosfor undgås.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af omgivelserne ved den beskrevne foderhåndtering.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. foder og foderopbevaring.

Vand

Beskrivelse

Vandforbrug

Ejendommens vandforsyning er offentlig.

Vandforbruget aflæses på vandmåleren på bedriften, og som kunde kan man logge ind på Bornholms Forsynings hjemmeside og løbende følge forbruget af vand for på den måde at opdage uregelmæssigheder.

Der regnes med, at forbruget af drikkevand til kvægbesætningen og vand til rengøring af gulve, inventar og malkeanlæg både i nudrift og i fremtidig drift ligger inden for standardforbruget for køer og opdræt af stor race. Langt hovedparten – ca. 85% - af vandforbruget går til kvægets drikkevand, mens den resterende del går til vask af malkeanlæg og rengøring af stald.

Forbruget af vand til vask af maskiner og traktorer er begrænset.

	M ³ pr ko, stor race (Håndbog for Driftplanlægning 2015)	M ³ pr kalv 0-6 mdr	Step 1	Step 2
Drikkevand incl vandspild	28*	2 m ³ *	610 køer x 28 m ³ = 17.080 m ³ + 180 kalve x 2 = 360 m ³	1046 køer x 28 m ³ = 29.288 m ³ 333 kalve x 2 m ³ = 666 m ³
Staldrengøring	3*	0,1 m ³ *	610 køer x 3 = 1830 m ³ + 180 kalve x 0,1 m ³ = 18 m ³	1046 køer x 3 m ³ = 3138 m ³ 333 kalve x 0,1 m ³ = 33,3 m ³
Rengøring af malkeanlæg	2*		610 køer x 2 = 1220 m ³	1046 køer x 3 = 3138 m ³
Vask af maskiner			600 m ³ *	700 m ³ *
I alt			20.508 m ³	36.963 m ³

*skønnet

Step 1 svarer stort set til nudrift, idet er alene er tale om en konvertering til ny miljøregulering. Step 2 er med en udvidelse i koantal.

Vandbesparende foranstaltninger (BAT):

Produktionens vandforbrug går primært til dyrenes drikkevand og her vil en besparelse være i modstrid med dyrevelfærden.

Forbruget af vaskevand hænger sammen med hygiejnen i mælke- og køleanlæg. Derfor er der grænser for, hvor meget der kan spares på vaskevandet, før det går ud over hygiejnen og dermed mælke kvaliteten. I det omfang det er muligt, vil der blive brugt vandbesparende programmer/færre antal vaske. Men kun, hvis det ikke påvirker mælke kvaliteten.

Vandbesparende foranstaltninger opsummeret:

- Bedriftens drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnligt med henblik på at undgå spild.
- Vandforbruget registreres og evt. uregelmæssigheder (forøget vandforbrug) identificeres og repareres hurtigst muligt.
- Der er vandkar i stalden i stedet for vandkopper, hvilket er vandbesparende. Vandkarrene er forsynet med flydere, som er med til at sikre et stabilt vandtryk
- Drikkevandsinstallationerne rengøres og efterses jævnligt med henblik på at undgå spild. Evt. lækager identificeres og repareres hurtigst muligt
- Der er opsat flydere i drikkekar, hvilket er med til at sikre et stabilt vandtryk
- Derudover er der påtænkt at anvende et vandspareprogram/reduceret antal vaske på vaskeanlægget, hvis det kan lade sig gøre uden, at det går ud over mælke kvaliteten
- Vand fra mælkekøling vil blive genbrugt til opvarmning af varmt vand

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT i forhold til god effektiv vandudnyttelse. Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af omgivelserne ved den beskrevne vand anvendelse.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. vandforbrug på ejendommen.

5.2 Energi

Beskrivelse

Forbrug af el, diesel og fyringsolie vil ligge inden for den gængse norm. Ventilation og foderfremstilling udgør de væsentligste energiposter. Der er naturlig ventilation i alle staldafsnit.

El

På Borndal bruges el primært til malkning, køling af mælk og belysning. Der forbruges ikke el til ventilation som f.eks. i en svinestald, da staldene er naturligt ventilerede. Hovedparten af det nuværende produktionsapparat på Borndal er af nyere dato. Strømforbruget er forholdsvis lavt, fordi de tekniske anlæg er energibesparende nye modeller.

Elforbruget i ansøgt drift forventes at stige proportionalt med øget antal køer; dog er nogle funktioner uafhængige af antal køer. Forbruget til belysning forventes ikke at stige i step 1, da produktionsarealet er uændret fra nudrift til ansøgt drift i step 1.

Elforbruget til malkning og køling af mælk forventes at stige, hvis der kommer flere køer i staldene. Elforbruget stiger, når flere køer skal malkes, og en større mælkemængde skal køles.

Både i nudrift og i ansøgt drift sker malkningen - som er den mest energikrævende proces i kostalden - i malkestald. Der er, så vidt det er muligt, opsat sensorer til styring af lyset i rum, hvor man kommer og går. I stalden er der luxmåler til styring af lysmængden, således at det elektriske lys automatisk slukkes, når mængden af dagslys når et tilstrækkeligt niveau.

Energibesparende foranstaltninger

På Borndal forbruges el primært til malkning og mælkekøling. Derudover anvendes el til belysning og valsning af korn.

Der er etableret varmegenvinding på køling af mælketanken. Der gennemføres et årligt serviceeftersyn af mælketanken af et autoriseret kølefirma.

Lyset i staldene er styret af en luxmåler, således at lyset slukker automatisk, når det naturlige dagslys er tilstrækkeligt. Udendørsbelysningen styres manuelt. Dog bliver lyset omkring de nyeste staldbygninger tændt af censorer af hensyn til færdslen omkring stalden uden for dagtimerne.

Diesel- og fyringsolie

Diesel anvendes til markarbejde og drift af foderblandevogn

Der forefindes en overjordisk tank til dieselolie fra 2008. Tanken er placeret i maskinhuset.

Der anvendes ikke fyringsolie i driften. Stuehuset opvarmes af varmepumpe, og varmegenvinding fra mælkekølingen bruges til opvarmning af vand og til gulvvarme i servicebygning.

Energibesparende foranstaltninger (BAT):

Den nye kostald fra 2008 var oprindeligt indrettet med automatisk malkning med malkerobotter. Disse er nu afinstalleret, og i stedet er der bygget ny malkestald. Dette giver en reduktion i energiforbruget til malkning, idet elforbruget er lavere i en malkestald end ved malkrobotter. Der forbruges desuden mindre el til køling af mælken, fordi der ikke hele tiden tilføres nymalket mælk til køletanken.

Øvrige energibesparende foranstaltninger:

- Staldene er naturligt ventilerede, og der er derfor ikke energiforbrug til ventilation
- Vakuumpumpen til malkeanlægget er frekvensstyret og derved energibesparende
- Der er etableret varmegenvinding i forbindelse med mælkenedkølingen. Varmen anvendes til at opvarme

stuehuset, køernes drikkevand og brugsvandet i driftsbygningerne

- Der gennemføres et årligt serviceeftersyn af mælketanken af et autoriseret kølefirma
- Der er etableret dagslysstyring på belysningen i staldene
- Udendørs belysning er dagslysstyret eller med bevægelsessensorer
- Logistikken i forbindelse med afhentning af foder til blandeanlæg er indrettet, så det giver færrest mulige driftstimer, hvilket minimerer energiforbruget

Kommunens vurdering

Ud fra ovennævnte procedurer og tekniske løsninger, som er medvirkende til at minimere energiforbrug og til at holde løbende fokus på ressourceforbruget, så der kan ageres hurtigt og effektivt ved driftsforstyrrelser og uheld.

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT i forhold til godt effektiv energiudnyttelse og samtidig udnyttes mest effektivt.

Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af omgivelserne ved den beskrevne energianvendelse.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. energi.

5.3 Diverse hjælpestoffer

Beskrivelse

Handelsgødning

Borndal drives konventionelt, og markerne gødes med husdyr- og handelsgødning. Der gødes efter normerne. Handelsgødningen opbevares i maskinhus på Lærkeshøj og på Kjølleregård. Der er et lille lager i de gamle staldbygninger på Borndal.

Pesticider

Majs- og kornmarker behandles mod ukrudt, sygdomme og skadedyr ved konstateret behov, og midlerne anvendes efter forskrifterne. De udførte behandlinger noteres og indrapporteres årligt i overensstemmelse med de lovpligtige procedurer. Pesticider opbevares i de gamle staldbygninger.

Medicin

Veterinærmedicin opbevares på staldkontoret adskilt fra foder og levnedsmidler.

Desinfektions- og rengøringsmidler

Desinfektions- og rengøringsmidler er oplagret i teknikrummet i kostalden. Desinfektions- og rengøringsmidler, som er i brug, opbevares i tankrummet.

Kommunens vurdering

For at beskytte jord og grundvand stiller Bornholms Regionskommune vilkår om opbevaring af olieprodukter.

Ud fra den beskrevne håndtering og det beskedne forbrug af de nævnte hjælpestoffer vurderer kommunen, at der ved overholdelse af vilkåret og de generelle regler for brug og opbevaring ikke vil være væsentlig risiko for forurening forårsaget af anvendelsen.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. oplag af olieprodukter.

6 RESTSTOFFER

6.1 Spildevand - herunder restvand og tagvand

Beskrivelse

Mængden af restvand forventes ikke at stige i forbindelse med step 1 i denne miljøgodkendelse, da ensilageplads og produktionsarealet ikke udvides. Det forventes at stige i step 2, hvor der etableres en ny ensilagesilo, og hvor der opføres en ny kostald og en ny velfærdsstald. Ensilagesaft og restvand fra plansiloer vil blive opsamlet i lagune.

Bortledning af restvand

Vandspild og vaskevand fra vask af stalde, malkeanlæg og mælketank ledes til gyllebeholder. Overfladevand, restvand og evt. ensilagesaft fra ensilagesiloer og befæstet areal ledes til lagune. Møddingsaft fra møddingsplads ledes til gyllebeholder. Spildevand fra toilet og bad i staldbygning ledes til septiktank, som tømmes regelmæssigt efter behov.

Vask af redskaber uden gødnings- og olierester foretages på vaskepladsen. Maskiner og redskaber, hvorfra der kan forekomme gødnings- og olierester, vaskes på vaskepladsen, hvor der er afløb til gyllekanal.

Der er ikke tagrender på de ældre bygninger.

På de nye stalde er opsat tagrender. Regnvand fra tagene ledes til dræn i marken vest for Borndal og løber derfra mod syd. Der er etableret omfangsdræn langs langsiderne på de nye stalde. Vandet herfra bliver ledt i dræn, som løber til drænbrønd mod syd.

Vand fra befæstede arealer, som ikke er ensilageplads, bliver ledt til markdræn. Drænene løber mod syd til drænbrønd og videre mod å.

Sanitært spildevand fra toiletter og bad i kostald bliver ledt til separat septiktank og sivedræn. I alt 50 m³.

Det vurderes, at der ikke er risiko for tilledning af olie- eller pesticidrester.

Kommunens vurdering

Håndtering af spildevand er i Danmark omfattet af anden lovgivning end husdyrbrugloven.

Der er stillet vilkår til udarbejdelsen af en beredskabsplan, hvor der er redegjort for ejendommens afløbsforhold.

Det vurderes, at afledning af vaskevand og spildevand fra staldanlægget, samt afledning af sanitært spildevand sker efter gældende regler.

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT i forhold til emissioner fra spildevand.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. produktion og håndtering af spildevand

6.2 Affald

Beskrivelse

Døde dyr

Den maksimale dødelighed vurderes til 5 %, svarende til normen.

Ansøgt drift etape 1: Gennemsnitligt 30 døde køer og 10 kalve pr. år. Ansøgt drift etape 2: Gennemsnitligt 52 døde køer og 17 kalve pr. år.

Døde dyr (EAK-kode 02 01 02) bortskaffes løbende til Daka Bio-industries.

Afhentningsstedet for døde dyr er placeret: Ved lille sø før kalvestald og ud til Borndals privatvej. Stedet er ikke synligt fra offentlig vej. De døde dyr placeres på et hævet underlag og overdækkes ved behov.

Fast affald

Der benyttes en container til forbrændingseget affald (ISAG-kode 19.00) i form af emballage fra mineraler, gødning, såsæd, rengjort emballage fra pesticider mv. Containeren tømmes efter aftale med vognmand Lennart Ipsen. Den samlede mængde brændbart affald skønnes i etape 1 til 35-40 m³ og i etape 2 til 45-50 m³ pr. år. Der vil være ca. 6 antal tømninger pr år i ansøgt drift.

Afdækningsplast (ISAG-kode 52.00) fra plansilo og ensilagestakke bliver i nudrift puttet i container sammen med forbrændingseget affald.

Jern og metallaftald (EAK-kode 02 01 10) varierer meget fra år til år, og udgør ca. 2.000 kg pr år. Affaldet opbevares i depot indtil aflevering til Bornholms Produkthandel.

Andet affald (glas, pvc, pap etc.) (ISAG-koder 51.00, 50.00 m.fl.) fra produktionen samles, sorteres og afleveres til genbrugscenter i Åkirkeby.

Kemikalier

Der anvendes stærke rengøringsmidler til vask af mælkeanlæg og mælketank. Det sker for at sikre desinfektion. Rengøringsmidler i ubrudt emballage opbevares i teknikrum, og eller tilsvarende rum med fast støbt gulv, hvor der ikke opbevares foder eller fødevarer.

De rengøringsmidler, som er i brug, opbevares i malkeum.

Pesticider

Sprøjtning udføres altid af bedriftens personale, som har sprøjtcertifikat. Sprøjtning foretages enten med egen marksprøjte med fyldeudstyr eller maskinstation. Påfyldning og vask af sprøjte sker enten i marken eller på vaskepladsen.

Kemikalier og pesticider opbevares i sprøjteskab i maskinhuset

Der indkøbes pesticider ca. 4 gange årligt.

Olie og kemikalieaffald

Spildolie bortskaffes af Dansk Olie Genbrug. Mængden udgør ca. 200 l pr. år. Olien opbevares i en 200 l lukket olietromle placeret i maskinhus, hvor der er støbt gulv uden afløb.

Eventuelle pesticidrester opbevares i original emballage sammen med øvrige pesticider i sprøjteskab. Rester afleveres til genbrugsstation.

Medicinrester opbevares i staldkontoret og tages retur af dyrlæge (Dyrlægegården i Rønne) eller afleveres på apotek.

Indtil aflevering opbevares kanyler i lukket beholder. Brugte sprøjter og tom emballage opbevares og afleveres som etiketten/dyrlæge foreskriver.

Oplag af olie og kemikalier

Der forefindes en overjordisk tank til dieselolie fra 2008. Tanken er på 6.000 l og placeret i maskinhuset I.

Kommunens vurdering

Det forudsættes, at alle typer affald på ejendommen håndteres efter de til enhver tid gældende regler samt, at bortskaffelsen sker i overensstemmelse med det kommunale affaldsregulativ for erhvervsaffald. I regulativet står bestemmelser om opbevaring og bortskaffelse af diverse typer af affald, herunder medicinrester og kanyler.

Opbevaring og bortskaffelse af døde dyr skal følge reglerne i bekendtgørelse om opbevaring m.m. af døde produktionsdyr. Derudover stilles vilkår om, at kadaverne skal opbevares under tæt, fast overdækning i form af kadaverkappe eller lignende.

Dokumentation for bortskaffelse af affald skal foreligge i form af f.eks. kvitteringer og fakturaer fra godkendt vognmand.

Bornholms Regionskommune vurderer, at overholdes vilkårene vedr. affald, vil affaldshåndteringen på Borndal ikke medføre gener for omkringboende. Den beskrevne affaldsopbevaring, -håndtering og -bortskaffelse vurderes ikke at have væsentlig virkning på omgivelserne.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om, at bygningernes omgivelser skal holdes fri for affald, om opbevaring af døde dyr, om afbrænding og om dokumentation for bortskaffelse/aflevering.

7 GENER FRA HUSDYRBRUGET

I dette afsnit beskrives og vurderes de mulige gener for husdyrbrugets omgivelser ved forekomst af lugt, støj, støv, lys, skadedyr og transporter forårsaget af virksomhedens aktiviteter.

7.1 Lugt

Beskrivelse

Lugtemission stammer fra staldene samt fra husdyrgødningssystemerne inklusiv opbevaringsanlægget. Desuden forekommer lugtemission ved udbringning af husdyrgødningen. Der kan skelnes mellem vedvarende og periodiske lugtkilder. De vedvarende lugtkilder stammer fra dyrene i staldene samt fra anlæg til håndtering og opbevaring af gylle. De periodiske stammer primært fra udspreddning af husdyrgødning.

Vedvarende lugtkilder

For de vedvarende lugtkilder beregnes en lugtgeneafstand. Uden for denne lugtgeneafstand må lugtgenerne fra husdyrholdet anses som værende ubetydelige. Lugtgeneafstandene er beregnet ved hjælp af både den nye lugtvejledning (ny lugtvejledning for husdyrbrug) og FMK-modellen (Vejledende retningslinjer for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde, FMK, 2. udgave maj, 2002), og beregningen baseres på følgende elementer:

- Emissionsfaktorer for forskellige dyregrupper
- En spredningsmodel
- Genekriterier svarende til forskellige områders lugtfølsomhed
- Regler for hvordan øvrige forhold kan påvirke geneafstanden.

I beregningerne af lugtgeneafstanden er der taget udgangspunkt i, at alle dyr er på stald. Det elektroniske an søgningssystem (www.husdyrgodkendelse.dk) foretager lugtemissions- og lugtgeneberegninger både efter den

nye lugtvejledning og FMK-modellen. Det resultat, systemet viser ved endt beregning, er resultatet efter den beregningsmodel, der giver den længste geneafstand til omboende, så genekriterierne overholdes uanset modelvalg.

I ansøgningskemaet er der foretaget beregninger, der viser, at de krævede lugtgeneafstande mellem Borndal og omkringboende er overholdt – se nedenstående.

Tabel 8. Resultat af lugtberegning for ansøgt drift fra husdyrgodkendelse.dk (skema nr.227858)

Samlet resultat af lugtberegning

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (m)	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt
 Dyndegårdsvej 20	0	NY	296	296	620,3	Ja
 Søndre Lyngvej 22	0	NY	296	296	299	Ja
 Søndre Lyngvej 28	0	NY	296	236,8	459,5	Ja
 Søndre Lyngvej 31	0	NY	296	296	458,4	Ja
 Søndre Lyngvej 32	0	NY	296	236,8	447,5	Ja
 Aarsballe By 43	0	NY	751,3	676,2	2336,4	Ja
 Aarsballe By 57A	0	NY	751,3	676,2	2177,6	Ja
 Klemensker	0	NY	1000	1000	3473,3	Ja

Konsekvenszone: 766 m

Nærmeste enkeltbolig, som er ejendom uden landbrugspligt og som ikke ejes af ansøger, er Søndre Lyngvej 22, som ligger ca. 190 m nord for kalvestalden på Borndal.

Afstanden fra lugtcentrum til boligen skal ifølge beregningen være minimum 299 m. Den beregnede afstand fra lugtcentrum til Søndre Lyngvej 22 er ca. 296 m.

Nærmeste område, kan betegnes som samlet bebyggelse, er Årsballe, som ligger ca. 2 km mod syd.

Afstanden fra lugtcentrum til nærmeste bolig i samlet bebyggelse skal være minimum 676 m, og den beregnede afstand fra lugtcentrum er 2178 m.

Nærmeste sommerhusområde er ved Ekkodalen, ca. 6,7 km mod syd. Afstanden fra lugtcentrum til nærmeste (kommende) bolig i samlet bebyggelse skal være minimum 676 m.

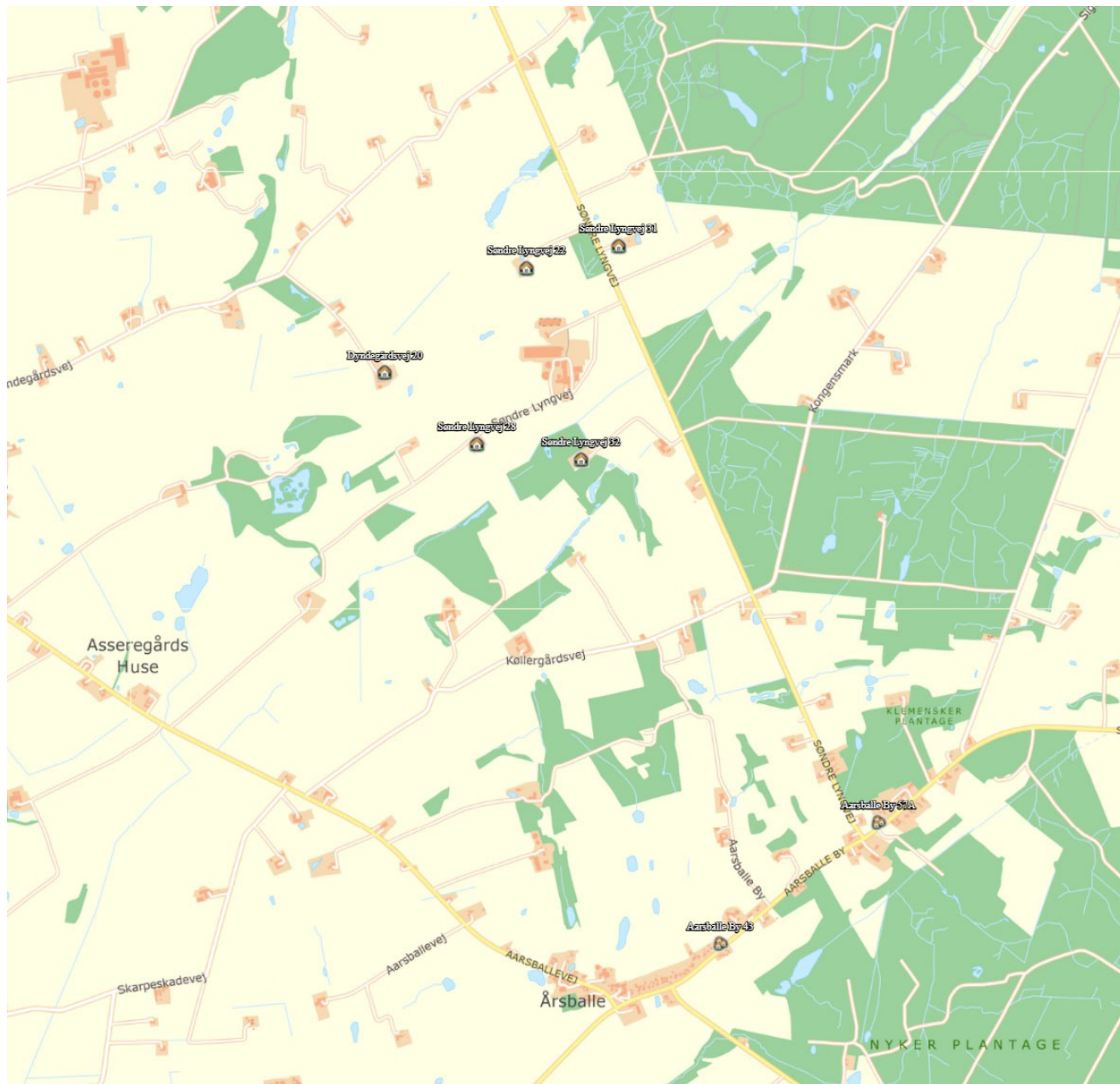
Nærmeste byzone er Klemensker ca. 3 km vest for ejendommen. Afstanden fra lugtcentrum til byzonegrænsen skal være minimum ca.1000 m, og den beregnede afstand fra lugtcentrum er 3,47 km.

Der ligger ingen andre staldanlæg med 75 DE eller mere henholdsvis 300 m eller 100 m fra nærmeste samlede beboelse/sommerhusområde/byzone eller nærmeste nabobeboelse.

Lugtberegningen i ansøgningssystemet husdyrgodkendelse.dk viser, at lugtgenekriteriet for anlægget på Borndal er overholdt i både byzone, sommerhusområde, samlet bebyggelse og nabobeboelse.

Beliggenheden af de omtalte boliger og områder kan ses i Figur 6.

Figur 6. Beliggenheden af nabobeboelser og boligområder.

Periodiske lugtkilder

Der kan forekomme lugtgener fra udbringning af gylle og dybstrøelse fra produktionen. Gyllen udbringes i planternes vækstsæson, hovedsagligt i perioden fra februar til ultimo maj samt i august og september måned. Udbringningen forventes at tage 5-6 dage fordelt over året. En del af husdyrgødningen nedfældes eller nedbringes i jorden kort efter udspreddning (til vårafgrøder og majs), hvilket minimerer lugtgenerne. Ca. 65 % af dybstrøelsen køres direkte fra stald til udbringning og nedpløjning på marken. For fast gødning fra kalvestald er det 10 %, som køres direkte ud.

Kommunens vurderinger

Ved udvidelse af dyrehold på Borndal vil der forekomme lugtemission fra ejendommen. I husdyrgodkendelse.dk er lugtemissionen fra staldanlægget og de nødvendige geneafstande til forskellige typer af beboelser beregnet på grundlag af produktionsarealets størrelse i m² og de fastsatte emissionsfaktorer for dyretypen og staldsystemet.

Den primære kilde til lugt fra anlæg til dyrehold er staldlugt. Der foreligger også kun systematiske og anvendelige oplysninger til anvendelse i konkret sagsbehandling om lugtemissionen fra staldanlæg. Lugtemission fra opbevaring og udbringning af husdyrgødning indgår således ikke i lugtberegningerne. Disse emissioner reguleres gennem konkrete vurderinger og generelle regler, herunder husdyrgødningsbekendtgørelsens afstands-krav til placering af anlæg til opbevaring af husdyrgødning og krav om overdækning samt krav til metoder og tidspunkter for udbringning af husdyrgødning.

Lugtberegningen er foretaget både i forhold til Miljøstyrelsens standardiserede OML-spredningsmodel og FMK-modellen. I tabel 8 er kun vist resultatet af den beregning, der giver den længste geneafstand til omboende. Hvis der ligger andre husdyrbrug, som medfører lugtgener i det samme punkt i byzone, samlet bebyggelse eller hos nabo, skærpes kravene til geneafstanden i forbindelse med ansøgningen (kumulation). Staldafsnit, der er placeret længere væk end 120 % af geneafstanden, medtages ikke i lugtberegningen.

Af lugtberegningen ses, at lugtgenekriteriet er overholdt i forhold til alle typer beboelser. Det er således Bornholms Regionskommunes vurdering, at omkringboende ikke vil blive udsat for væsentlige lugtgener fra stalderne.

Kommunen vurderer dog, at hvis der skulle opstå væsentlige lugtgener hos naboer, som ikke kunne forudses på baggrund af lugtgenekriterierne, skal der være mulighed for at løse problemet, og der er stillet vilkår herom.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om at holde god staldhygiejne samt vilkår i tilfælde af væsentlige lugtgener.

7.2 Støj og rystelser

Beskrivelse

Støjkilder og driftsperioder

Vedvarende støjkilder

Løsdriftsstalden til malkekøerne har naturlig ventilation, og der er derfor ikke støj fra ventilation fra kostalde. Kalvestalden har gardiner i siden og dermed mulighed for åbning. Gardinerne i denne stald vil formentlig ikke være så meget åbne som i kostalden, da kalve ikke behøver så meget luft. Der vil være ventilation i kalvestalden med to små blæsere, som kommer til at sidde i den østlige gavl.

Periodiske støjkilder

Støj vil kunne forekomme fra malkeanlæg og vacumpumpe, ved blanding af foder, ved valsning af korn, ved pumpning af gylle samt ved transport til og fra ejendommen.

Kompressorer til malkestald kører i forbindelse med malkning to gange dagligt. Mælkekøling kører primært i forbindelse med malkning. Kompressor er placeret inden døre. Nye modeller af kompressorer er mere lydsvage end tidligere tiders kompressorer. Det vurderes, at der ikke er støjgener fra kompressorer uden for kostalden.

Der kan forekomme maskinstøj i forbindelse med blanding af foder og valsning af korn, som sker ved plansiloanlægget øst for ny kostald. Der må påregnes, at der i step 2 vil ske blanding af en større mængde foder end hidtil. Foder blandes om formiddagen på pladsen ved plansiloen, og dette tager ca. 3-4 time.

Gyllepumperne er placeret i en pumpebrønd ved eksisterende og gammel kostald. Pumperne er placeret nede i ca. 2 meters dybde, og der ligger låg over. Disse forventes derfor ikke at give støjgener uden for ejendommen.

Der kan forekomme maskinstøj i forbindelse med udkørsel af gylle og ved markdriften. Og i perioden ved høst forekommer ligeledes maskinstøj i forbindelse med høst og transport af halm og grovfoder til ejendommen. Der vil være en mindre stigning i disse transporter i step 2.

Gyllen udbringes i planternes vækstsæson, hovedsagligt i perioden fra februar til ultimo maj samt i august og september måned. Udbringningen forventes at tage 10-14 dage fordelt over året. Markarbejde foregår i vækstsæsonen fra februar til november.

Ensilering/slæt af græs, foregår midt maj, midt juni samt i september/oktober. Majs ensileres i perioden oktober – november. Halm og korn køres ind i perioden juli til september. Alt markarbejdet er meget afhængigt af vejrforhold, herunder specielt regn.

Afhentning af mælk foregår hver dag, og tankbilen kommer i dagtimerne. Afhentningen tager ca. 15 min. Der forekommer en del øvrige transporter i forbindelse med produktionen, herunder dyrlægebesøg, inseminør og klovbeskærer, men disse forventes ikke at stige væsentligt i step 2. Der forventes en mindre stigning i foderleveringer i step 2, og ellers leveres større mængder pr. gang.

Driftsperiode for støjkilder (se også foregående afsnit)
Malkning og mælkekøling vil køre morgen og aften i forbindelse med malkning.
Foderblanding vil ske i dagtimerne.
Valsning af korn vil ske i dagtimerne.

Tiltag mod støjkilder

Udfodring og strøning vil foregå inde i staldene, og derfor vil støjen blive begrænset af dette. Kompressorer er placeret indendøre. Ved placering af nye anlæg, hvorfra der kan forekomme støjgener, tages der så vidt muligt hensyn til de nærmeste naboer.

Transporter til og fra Borndal vil for en stor dels vedkommende foregå inden for normal arbejdstid for ikke at være til gene for gårdens beboere og omverdenen. Men i travle så- og høstperioder vil der foregå kørsel i store dele af døgnet, hvilket sker for at få udført så meget af markarbejdet som muligt, mens vejret er optimalt. Det betyder længere, men færre dage med støj fra markarbejdet.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune forudsætter, at anlægget på Borndal overholder Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser. Støjkilkårene omfatter al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel men ikke støj fra f.eks. markdriften.

Kommunen vurderer, at støj fra ejendommen ikke vil blive et problem for omkringboende og forbipasserende. Der er ikke foretaget støjberegninger, men de nærmeste nabobeboelser ligger så langt fra ejendommen, at der ikke vurderes at kunne opstå væsentlige støjgener, når de stillede vilkår overholdes.

Der vil kunne forekomme støj fra ekstern og intern transport. Transport til og fra Borndal vurderes ikke at ville give uacceptable støjgener udover det, der må accepteres som nabo til en landbrugsejendom.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. støjgrænser og eventuel måling af støjniveauet.

7.3 Støv

Beskrivelse

Støvemission – eksterne gener

Støv kan forekomme i forbindelse med strøning med halm, ved færdsel på grusveje i forbindelse med markarbejde om foråret og i forbindelse med høstarbejde - især i tørre perioder, hvor jorden kan støve.

Støv kan opstå på den fælles privatvej ifm høst af græs og majs, og ved tilkørsel af halm og foder til ejendommen, og ved afhentning af dyr og gylle, hvis vejret er meget tørt.

Der vil ikke forekomme væsentlige støvgener for naboer eller forbipasserende ved levering af halm og foder, eller afhentning af dyr og gylle, fordi den fælles privatvej er omlagt, så naboer og forbipasserende kører nord om Borndals anlæg, og fordi Borndal er første ejendom på den fælles privatvej, når der køres ind fra Sdr. Lyngvej. Pga. afstand til nærmeste nabo og offentlig vej, og pga omlægning af fælles privatvej, vurderes støv ikke at være til væsentlig gene for naboer og forbipasserende.

Støvemission – interne gener

På Borndal er de interne støvgener minimale. Staldene er naturligt ventilerede, og staldenes langsider består af gardiner, som kan rulles helt ned til fundamentet, når vejret er stille, og kan rulles op, når det er stormvejr evt. med nedbør. Det vurderes derfor, at luftcirkulationen og staldenes størrelse og rumfang gør, at staldluften ikke giver støvgener for ejer og personale.

Foderet blandes i mikservogn og har en fugtighed, som gør, at det er støvfrit.

Halm til strøelse kan støve, men vil ikke give gener udenfor bedriften.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke vil forekomme væsentlig støvudvikling som følge af udvidelsen af kvægholdet. Der stilles dog et vilkår om støvgener, så alle aktiviteter på ejendommen, herunder levering af råvarer, flytning af dyr og udbringning af husdyrgødning, kan planlægges således, at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. støvgener.

7.4 Lys

Beskrivelse

På kostald og kalvestald er opsat udendørs orienteringslys til brug især i de mørke vintermåneder.

Indendørs i staldene opsættes lys med et lysprogram til styring af lyset i stalden.

t. Det betyder, at lyset i staldene er styret af en luxmåler, således lyset slukker automatisk, når det naturlige dagslys er tilstrækkeligt.

Der er censorer til lystænding ved de stalde, hvor der sker afhentning af mælk og dyr. Ved de ældre stalde styres udendørsbelysningen manuelt, og er kun tændt ved behov.

Der er opsat udendørs belysning i form af lysstofrør på langsiden ved de gamle stalde, og halogenlamper på gavlen af maskinhus. Der er udendørs lys på gl. kostalds nordlige gavl, og på eksisterende kostalds og kalvestalds østlige gavl. Der forventes opsat udendørs lys på ansøgt velfærdsstalds og kostalds østlige gavl.

Endvidere er der opsat belysning ved stuehuset. Placering af udendørs belysning kan ses på beredskabskort.

Borndal ligger med ca. 300 m's afstand til offentlig vej. Der er ca. 190 m fra kalvestald til nabo mod nord.

Belysningen på ejendommen vil ikke være til væsentlige gene for forbipasserende pga afstand til offentlig vej, og fordi fælles privatvej er omlagt, og går udenom Borndals anlæg. Nærmeste nabo mod nord vil kunne se lys

fra især kalvestald i de mørke måneder, hvor der tændes lys i forbindelse med opsyn og pasning af kalvene. Et enkelt lys er tændt om natten som natlys. Det vurderes ikke at være til væsentlig gene.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at den beskrevne anvendelse af lys i staldene samt udendørs ikke vil medføre gener for omkringboende eller forbigående pga. afstanden.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. lys.

7.5 Fluer og skadedyr

Beskrivelse

På en kvægejendom kan især mus og rotter i vinterhalvåret, og fluer i sommerhalvåret give problemer.

Problemer med både fluer og gnavere forebygges ved at opretholde en høj grad af renlighed og orden. Der holdes rent og ryddeligt omkring anlæggene. Foder og husdyrgødningsrester fjernes og lægges på møddingsplads. Gulve og gangarealer holdes rengjorte. Tom emballage og andet affald bortskaffes jævnligt.

Hos kalvene fjernes dybstrøelsen jævnligt, så opformering af fluer mindskes.

Der kan opstå gener fra fluer i varme perioder hen over sommeren. Det vil dog, så vidt det er muligt, gøres forsøg på at hindre dette. Det vil ske i form af hyppig udmugning fra hytter og kælvningsbokse.

Ejendommen får med jævne mellemrum besøg af regionskommunens rottefænger, som sørger for, at der bliver foretaget de nødvendige tiltag for at holde rotter væk. Det vil sige, at der bliver lagt gift omkring bygninger og ensilagesiloer i det omfang, det er nødvendigt.

De generelle retningslinjer for bekæmpelse af skadedyr i henhold til statens skadedyrsbekæmpelse følges.

På bedriften opbevares dokumentation for skadedyrsbekæmpelse.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at der på tilfredsstillende vis er redegjort for, hvorledes forekomst af fluer og rotter m.m. vil blive forebygget og evt. bekæmpet, således at gener heraf undgås. Endvidere er det kommunens vurdering, at følges vilkårene i denne tilladelse, burde der ikke opstå fluegener eller problemer med rotter.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. fluebekæmpelse og rottesikring.

7.6 Transport

Beskrivelse

Intern transport

Ved nuværende og kommende drift af ejendommen vil der være intern transport af foder fra ensilagesiloer og siloer til staldene. Der bliver således dagligt ved foderlagrene blandet og derpå transporteret foder til ejendommens dyr.

Endvidere transporteres halm og dyr til staldene. Udfodring og strøning vil foregå inde i staldene. Dyr vil blive læsset af og på for enden af staldene.

Desuden vil der være intern transport i forbindelse med udbringning af husdyrgødning til de omkringliggende marker og kørsel af dybstrøelse til markstak. Der forventes en stigning i den interne transport i ansøgt drift step 2, idet der skal køres mere foder, halm og dyr og muges flere kalvebokse og kælvningsbokse, og fordi der er dybstrøelse i ny velfærdsstald.

Der forventes ikke at blive kørsel på nordsiden af kalvestalden, men syd, øst og vest for de øvrige staldbygninger.

Ekstern transport

Den eksterne transport består af levering af foder og diesel til ejendommen og dyr mellem Borndal og Lærkehøj samt dyr til destruktion mm. Den beskrevne transport vil primært foregå inden for normal arbejdstid, men i høstperioder kan der forekomme hjemkørsel af korn, grovfoder m.v. om aftenen.

Hovedadgangsvejen til Borndal er fra Sdr. Lyngvej. Sdr. Lyngvej er en mindre offentlig vej, som ikke er hovedfærdselsåre, og Borndal passerer af forholdsvis få bilister på Sdr. Lyngvej. Borndal deler fælles privatvej med Sdr. Lyngvej 24 (også ejet af Borndal I/S), Sdr. Lyngvej 28 og Sdr. Lyngvej 30. Den fælles privatvej løber mellem de offentlige veje Sdr. Lyngvej og Aarsballevej, ligesom der løber en tværvej (fælles privatvej) til Dyndegårdsvej (offentlig vej).

Den fælles privatvej er blevet omlagt, så den ikke løber mellem Borndals bygninger, men i stedet føres øst om bygningerne ved Borndal.

Opgørelse af transporter før og efter udvidelsen på Borndal kan ses i Tabel 9.

Tabel 9 Opgørelse af forventede antal årlige transporter til og fra Borndal.

Type transport	Transport ansøgt drift etape 1 (nudrift) antal læs/år	Transport ansøgt drift etape 2 antal læs/år
Dyr til ejendom	24	40
Dyr fra ejendommen	60	100
Afhentning af døde dyr til DAKA	25	35
Mælk	365	365
Indkøbt foder og korn	100	150
Ensiling	450	750
Halm	70	110
Diesel- og fyringsolie	6	8
Handelsgødning, kemikalier mv.	15	15
Gylle	400	700
Dybstrøelse	70	150
Transporter til/fra Bornholms Bioenergi	300	500

Kommunens vurdering

Det er kommunens vurdering, at ind- og udkørsel til husdyrbruget kan ske uden at give anledning til gener for omkringboende. Selve belastningen af det lokale vejnet reguleres af den relevante vejlovgivning, mens færdsel på offentlig vej reguleres af færdselsloven og håndhæves af politiet. Der er ikke stillet vilkår i forhold til transport.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. transport.

8 AMMONIAKTAB OG NATURPÅVIRKNING

I dette afsnit beskrives ammoniakemissionen fra husdyrbruget og opfyldelsen af BAT-krav, og det vurderes, i hvor høj grad ammoniakemissionen påvirker beskyttet natur og sårbare arter.

8.1 Ammoniakemission og BAT-krav

Beskrivelse

I ansøgningskemaet er der foretaget beregninger af ammoniakemissionen fra staldanlæg og lagre i nudrift/8-årsdrift og ansøgt drift. For hvert staldafsnit er ammoniakemissionen beregnet ved at gange størrelsen af produktionsarealet med emissionsfaktoren for den pågældende dyretype og staldsystem. Tilsvarende beregnes emissionen fra gylleopbevaring ved at gange det ansøgte overfladeareal for gyllebeholdere med en emissionsfaktor for typen af gødning.

I de stalde, hvor der er ansøgt om flexproduktion af kvæg, beregnes ammoniakemissionen med en emissionsfaktor for den dyretype og det staldsystem med højest ammoniakudledning.

Tabel 10. Opgørelse af ammoniakemissionen fra kvægproduktionen på Borndal step 2 for nudrift, 8 årsdrift og ansøgt drift

Ammoniakemission fra husdyranlægget (kg NH ₃ -N/år)				
Drift	Staldafsnit	Lagre	I alt	Meremission efter udvidelse
Ansøgt drift	9377,2	1463,3	10840,5	+ 4172,2 (nudrift) 4510,8 (8-års drift)
Nudrift	6043,1	670,2	6713,3	-
8-års drift	5507,2	822,5	6329,7	-

BAT-krav

Husdyrbrug med en emission på over 750 kg NH₃-N pr. år skal reducere ammoniakemissionen til et niveau svarende til emissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

Den maksimale emission ved anvendelse af BAT beregnes for hvert staldafsnit for sig ud fra de enkelte produktionsarealers størrelse i m² og emissionsfaktoren for den pågældende dyretype og staldsystemtype. Der sondres mellem nye (og renoverede) stalde, hvor kravet beregnes ud fra ét sæt emissionsfaktorer, og eksisterende stalde, hvor kravet beregnes ud fra et andet sæt faktorer eller ud fra vilkår i tidligere godkendelser om eksisterende teknologi.

I ansøgningskemaet for Borndal er BAT-kravet for stalderne beregnet ud fra, at de er eksisterende staldafsnit, hvor BAT-krav er fastsat i tidligere afgørelse.

Ved flexproduktion fastlægges BAT-kravet ud fra den dyretype og det staldsystem med højest ammoniakudledning.

Der er ikke et selvstændigt BAT-krav for gødningsopbevaringsanlæg. I beregningen af BAT-kravet for husdyrbruget indgår opbevaringsanlæg således med en emission svarende til den beregnede reelle emission.

Samlet BAT-krav inkl. krav til gødningslagre er opgjort i tabel 11.

Table 11. BAT-krav for ansøgt drift, step 2

Staldafsnit	Dyretype Staldsystem/gødningstype	Forudsætning	Produktionsareal (m ²)	BAT-krav/m ² (kg NH ₃ -N)	BAT-krav (kg NH ₃ -N)
Eksisterende kostald	Alle kvæg (flexgruppe) Sengestald med spalter (liniespill)	BAT-krav fastsat i eksisterende godkendelse	2811	1,16	3260,8
Eksisterende kostald	Alle kvæg (flexgruppe) Dybstrøelse	BAT-krav fastsat i eksisterende godkendelse	419	0,84	352,0
Gl. kostald	Alle kvæg (flexgruppe) Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal)	BAT-krav fastsat i eksisterende godkendelse	1266	1,16	1468,6
Kalvestald	Alle kvæg (flexgruppe) Dybstrøelse	BAT-krav fastsat i eksisterende godkendelse	540 + 1145	0,84	1415,4
Ny ansøgt kostald	Alle kvæg (flexgruppe) Fast drænet gulv med skraber og ajlefløb	BAT-krav fastsat i eksisterende godkendelse	2506	0,89	2230,3
Ny velfærdstald	Alle kvæg (flexgruppe) Dybstrøelse	BAT-krav fastsat i eksisterende godkendelse	774	0,84	650,2
I alt					9377,3
Ny gyllebeholder 4000 m ³	Flydende gødning	Ny	1020		408
Ny gyllebeholder II 4000 m ³	Flydende gødning	Ny	1020		408
Overdækket gyllebeholder 3500 m ³	Flydende gødning	BAT-krav fastsat i eksisterende godkendelse	847		169,3
Gyllebeholder 2004	Flydende gødning	BAT-krav fastsat i eksisterende godkendelse	574		229,5
Regn- og spildevandsbeholder	Flydende gødning	BAT-krav fastsat i tidligere godkendelse	381		152,4
Møddingsplads			267		96,1
I alt					1463,3
SUM i alt					10.840,6

Kommunens vurdering

Idet der er tale om et husdyrbrug med en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr år, skal emissionen reduceres til et niveau svarende til emissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

For det konkrete projekt er det samlede BAT-krav beregnet til 10.840,6 kg NH₃-N pr år. Den ansøgte produktion medfører en beregnet faktisk emission på 10.840,5 kg NH₃-N pr. år. Den ansøgte husdyrproduktion overholder således det vejledende BAT-niveau.

BAT-kravet er opfyldt på baggrund af de valgte staldsystemer og gulvtyper som ammoniakreducerende teknologi.

BAT-emissionskravet er således overholdt.

Vilkår

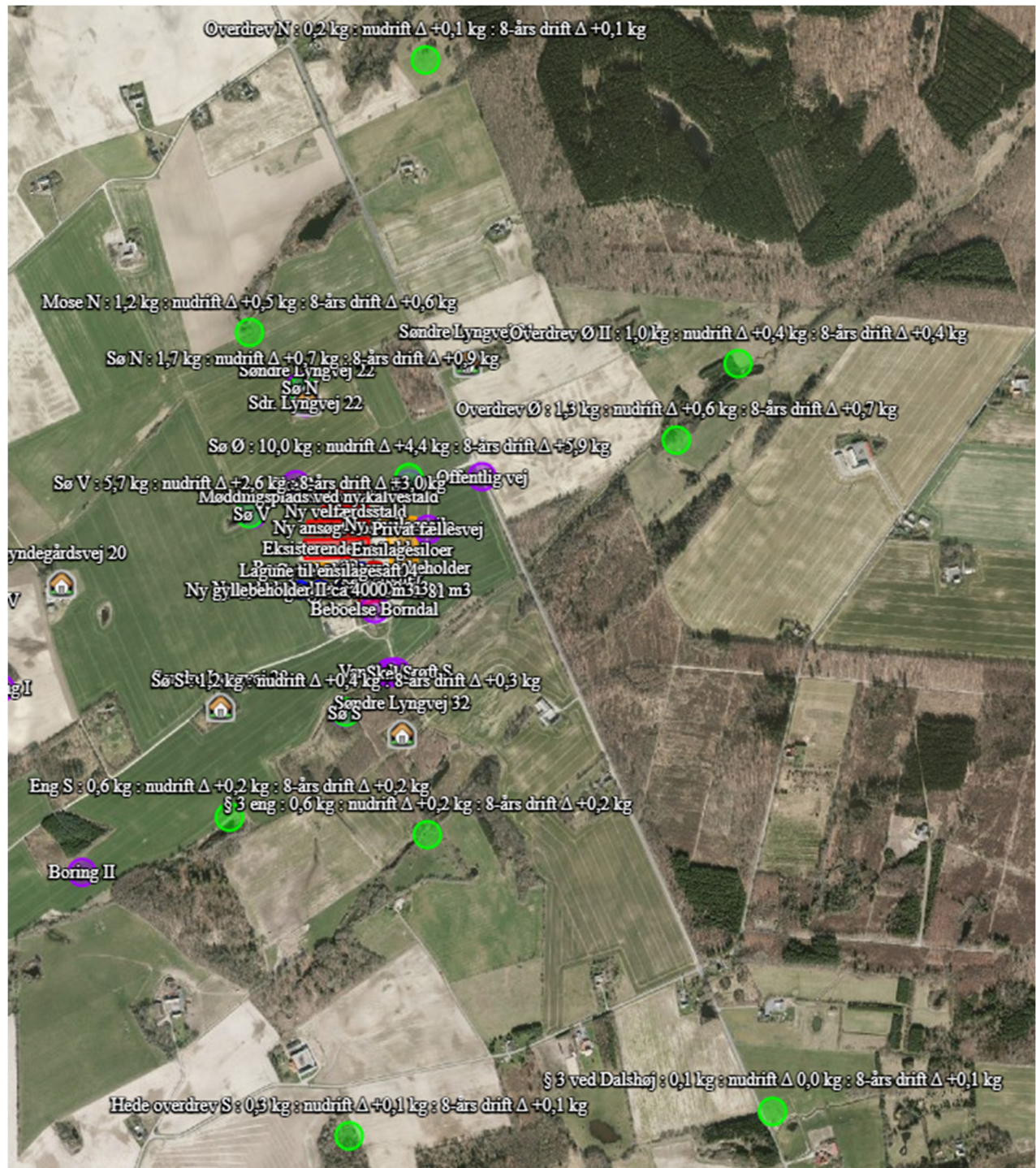
På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår til staldsystem, gulvtype og dyretyper til reduktion af ammoniakemissionen.

8.2 Ammoniakdeposition til naturområder

Beskrivelse

Ammoniakemissionen fra den ansøgte produktion på Borndal bevirker, at omkringliggende arealer vil blive påvirket med nedfald af ammoniak. I ansøgningssystemet er der foretaget beregning af denne ammoniakdeposition til beskyttede naturområder og potentielt ammoniakfølsomme skove samt beskyttede søer i området. Beliggenheden af beregningspunkterne tættest på anlægget fremgår af kortet i Figur 7.

Figur 7. Beregningspunkter for ammoniak i området omkring Borndal. Fra husdyrgodkendelse.dk ansøgningskema nr. 227858. Grønne prikker angiver beregningspunkter. Grøn skravering angiver habitatområder.

Resultatet af beregningen af ammoniakdeposition i de angivne punkter i ansøgt drift kan ses i tabel 12.

Tabellen viser de beregnede værdier for den totale ammoniakdeposition fra husdyrbrugets stalde og lagre, og for merdepositionen, der er den ekstra ammoniakdeposition, som den ansøgte produktion forårsager i forhold til henholdsvis nudrift og driften 8 år før ansøgnings tidspunktet (8-års-driften).

Tabel 72. Beregningspunkter for ammoniak i området omkring Borndal.

Naturtyper	Målepunkt	Totaldeposition (kg NH ₃ -N/år)	Merdeposition Nudrift (kg NH ₃ -N/år)	Merdeposition 8-års drift (kg NH ₃ -N/år)
Kategori 1-natur	Natura 2000-område N186 Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne	0,1	0,0	0,0
Kategori 2-natur	Overdrev ved Brommevej	0,0	0,0	0,0
Kategori 3-natur	Overdrev Ø	1,3	0,6	0,7
	Mose N	1,2	0,5	0,6
	Overdrev Ø II	1,0	0,4	0,4
	Hede overdrev S	0,3	0,1	0,1
	Overdrev S	0,2	0,1	0,1
	Kat 3 skov naturligt tilgroet	0,9	0,3	0,3
	Overdrev N	0,2	0,1	0,1
	Overdrev N Rø Plantage	0,1	0,0	0,0
Anden natur	Sø Ø	10,0	4,4	5,9
	§ eng SV	0,6	0,2	0,2
	§ 3 eng S	0,6	0,2	0,2
	§ 3 eng v Dalshøj	0,1	0,0	0,1
	Sø V	5,7	2,6	3,0
	Sø N	1,7	0,7	0,9

Kommunens vurdering

Beskyttelsesniveau ved ammoniakfølsomme naturområder

De ammoniakfølsomme naturområder opdeles i kategori 1-natur, kategori 2-natur og kategori 3-natur. Beskyttelsesniveauet for kategori 1-natur og kategori 2-natur omfatter en forbudszone på 10 m, hvor der ikke må etableres, udvides eller foretages ændringer af stalde eller gødningsopbevaringsanlæg, samt krav til den tilladte totaldeposition. Beskyttelsesniveauet for kategori 3-natur kan efter en konkret vurdering være et krav om en maksimal merdeposition. Kravene er fastsat i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen og er gengivet i boksen nedenfor.

Totaldepositionen er den ammoniakdeposition, som stammer fra husdyrbrugets stalde og lagre - både fra den eksisterende og den ansøgte drift. Merdepositionen er den ekstra ammoniakdeposition, som den ansøgte drift forårsager. Merdepositionen skal beregnes ud fra alle etableringer, udvidelser eller ændringer foretaget siden 2007 (8-års driften).

Kategorisering og beskyttelsesniveau for naturtyper

Kategori 1-natur

Ammoniakfølsomme naturtyper i Natura 2000-områder, hvor et enkelt husdyrbrug maksimalt må totalbelaste med 0,2-0,7 kg N/ha/år afhængigt af beliggenheden af andre husdyrbrug i nærheden*.

Kategori 2-natur

Nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper uden for Natura 2000-områder: højmoser, lobeliesøer, heder større end 10 ha og overdrev større end 2,5 ha. Et husdyrbrug må totalbelaste med maksimalt 1,0 kg N/ha/år.

Kategori 3-natur

Anden ammoniakfølsom natur (moser samt mindre heder og overdrev) og ammoniakfølsomme skove. Ved disse naturtyper kan kommunen ud fra en konkret vurdering stille krav om en maksimal merdeposition på 1,0 kg N/ha/år.

**0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug; 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug og 0,7 kg N/ha/år ved 0 husdyrbrug.*

Ammoniakdeposition til naturområder i nærheden af Borndal

Kategori 1-natur

Der er ca. 2,2 km fra Borndals staldanlæg til nærmeste Natura-2000 område N186 "Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne" syd for Borndal. Og der er ca. 2,4 km til nærmeste kategori 1 habitatnatur i Nyker Plantage i Natura 2000-området "Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne"

Depositionen på området fra Borndal er beregnet til 0,1 kg N/ha/år i totaldeposition. Det fastsatte krav til maksimal deposition af ammoniak er derfor overholdt.

Kategori 2-natur

Kravet til maksimal totaldeposition til kategori 2-natur er 1 kg N/ha/år. Nærmeste kategori 2-naturareal er et overdrev ved Brommevej, ca. 4,1 km nordøst for Borndals bygninger, hvortil der beregnes en totaldeposition fra Borndal på 0,0 kg N/ha/år. Idet produktionen på Borndal således påvirker kategori 2-naturarealer med en totaldeposition under 1 kg N/ha/år, er det fastsatte krav til maksimal deposition af ammoniak til kategori 2-natur derfor overholdt.

Kategori 3-natur

For kategori 3-naturtyper skal kommunen foretage en konkret vurdering og kan på den baggrund i særlige tilfælde fastsætte vilkår med henblik på opfyldelse af krav om maksimal merdeposition af ammoniak. Ved særlige tilfælde forstås en væsentlig miljøpåvirkning af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser. Kravet må dog ikke være under en maksimal merdeposition på 1,0 kg N/ha/år.

Nærmeste kategori 3-overdrev, -hede eller -mose, som ikke er kategori 2-natur, er et overdrev (Overdrev Ø) beliggende ca. 0,7-0,9 km øst for bygningerne, og en mose (Mose N) beliggende ca. 0,4-0,6 km nord for bygningerne. De arealer påvirkes med en merdeposition fra Borndal på henholdsvis 0,7 og 0,6 kg N/ha/år (8-års drift). I forhold til nudrift er merdepositionen på 0,6 og 0,5 kg N/ha/år.

Nærmeste kategori 3-skov (kat 3 skov naturligt tilgroet) er beliggende ca. 500-750 m sydøst for bygningerne. Den beregnede merdeposition til nærmeste punkt på denne skov er i forhold til nudrift 0,3 kg N/ha/år og i forhold til 8-årsdrift 0,3 kg N/ha/år.

Merdepositioner på mindre end 1 kg N/ha/år vurderes ikke at medføre en væsentlig påvirkning af naturområdet, mens kommunen ved merdepositioner på over 1 kg N/ha/år skal foretage en konkret vurdering. Ingen kategori 3-naturområder påvirkes med en merdeposition på mere end 1 kg N/ha/år fra produktionen på Borndal, og der skal derfor ikke foretages yderligere vurdering eller stilles vilkår.

Anden natur

Søer regnes ikke som kategori 3-natur, men som anden beskyttet natur. Bornholms Regionskommune skal forholde sig til, at naturtypen er beskyttet mod tilstandsændringer gennem naturbeskyttelseslovens § 3, og i forhold til søer som potentielt levested for Bilag IV-arter (se mere om det i næste afsnit).

Der er beregnet ammoniakdeposition til de nærmeste søer beliggende inden for 300 m af staldanlægget. Her ligger fire små søer/vandhuller. To af søerne, beliggende henholdsvis nord og syd for driftsbygningerne, påvirkes med en merdeposition mindre end 1 kg N/ha/år. Det er i forbindelse med husdyrlovens bestemmelser vedr. ammoniakpåvirkning af naturarealer generelt vurderet, at en merpåvirkning under 1 kg N/ha/år ikke anses for en væsentlig påvirkning.

De andre to søer påvirkes med en merdeposition på mere end 1 kg N/ha/år. Det drejer sig om 'Sø Ø' beliggende ca. 85 m øst for nærmeste driftsbygning og 'Sø V' beliggende ca. 120 m vest for nærmeste driftsbygning. Sø Ø påvirkes i ansøgt drift med en merdeposition fra produktionen på Borndal på 4,4 kg N/ha/år i forhold til nudrift og 5,9 kg N/ha/år i forhold til 8-årsdrift og en totaldeposition på 10,0 kg N/ha/år. Sø V påvirkes i ansøgt drift med en merdeposition fra produktionen på Borndal på 2,6 kg N/ha/år i forhold til nudrift og 3,0 kg N/ha/år i forhold til 8-årsdrift og en totaldeposition på 5,7 kg N/ha/år.

Der er ikke fastsat generelle tålegrænser for søer. I habitatdirektivet er søer inddelt i fem typer. Af disse er de fire næringsfattige søtyper med fastsatte tålegrænser på 5-10 kg N/ha/år, og den femte er næringsrige søer og vandhuller, som der ikke er fastsat tålegrænser for (naturtype 3150)². Naturtypen næringsrige søer og vandhuller omfatter de fleste danske småsøer og vandhuller. Mange søer og vandhuller er eutrofierede som følge af næringstilførsel fra andre kilder end ammoniakdeposition, hvorfor der ikke er fastsat tålegrænser for ammoniakdeposition³. De fleste søer er endvidere begrænsede af fosfor og ikke af kvælstof.

Bornholms Regionskommunes besigtigede søerne ved Borndal i 2015 (i forbindelse med udarbejdelsen af tillæg nr. 1 til ejendommens § 12-miljøgodkendelse). Der er tale om to små søer/vandhuller, som ligger omgivet af marker. Søen øst for Borndal er et lille vandhul med stejle sider omgivet af mark. Drænvand tilledes fra to rør. Der blev ved besigtigelsen registreret følgende plantearter i og på bredden af søen: Liden Andemad, Bredbladet Dunhammer, Dynd-Padderok, Sværtevæld, Svømmende Vandaks, Lodden dueurt, Rynket Rose, Engriflet hvidtjørn, Vild kørvel, Alm. Hundegræs, Stor nælde, Lysesiv, Gråbynke, Slåen, Hindbær, Pil sp., Fugle-Kirsebær, Febernellikerod og Muse-vikke. Søen vest for Borndal er et relativt dybt vandhul i markskel med stejle sider og nogle træer omkring. Følgende plantearter blev registreret i og på bredden af søen: Liden Andemad, Lodden Dueurt, Bredbladet Dunhammer, Eng-Forglemmigej, Kryb-Hvene, Bittersød Natskygge, Dynd-Padderok, Sværtevæld, Svømmende Vandaks, Stor Nælde, Vild Kørvel, Ask, Fugle-Kirsebær, Selje-Røn, Æble og Engriflet Hvidtjørn.

Bornholms Regionskommune vurderer ud fra søernes beliggenhed, udformning og vegetation, at der er tale om søer af typen næringsrig sø, og at de er påvirket af overfladenær afstrømning med næringsstoffer fra arealet omkring.

Ifølge praksis fra Miljø- og Fødevarerklagenævnet skal baggrundsbelastningen med kvælstof beregnes på grid-niveau som et gennemsnit over de tre forudgående år for kommunens afgørelse. Bornholms Regionskommune har fra DCE (Nationalt Center for Miljø og Energi) modtaget tal for baggrundsbelastning på grid-niveau for de sidste tre tilgængelige år, som er 2017-2019. I tabellen herunder er vist baggrundsbelastningen for området ved søen.

² Opdatering af empirisk baserede tålegrænser – Notat fra DCE- Nationalt Center for Miljø og Energi, 2018 ([Opdatering af empirisk baserede tålegrænser \(au.dk\)](#))

³ Samme som ovenfor.

Tabel 83 Tabel med baggrundsdeposition på grid-niveau. Tal fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi.

	Baggrundsbelastning i kg N/ha/år i grid, hvor søerne ligger.
2017	15,06
2018	11,469
2019	13,589
Gennemsnit	13,37

Det kan herudfra beregnes, at den samlede ammoniakdeposition til søen inkl. baggrundsbelastning er henholdsvis 23,37 kg N/ha/år til 'Sø Ø' og 19,17 kg N/ha/år til 'Sø V'.

Det følger af Miljø- og Fødevareklagenævnets praksis i sager efter husdyrlovgivningen, at der i forhold til natur, der er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, som udgangspunkt ikke vil være tale om en tilstandsændring – og dermed en væsentlig virkning på miljøet – såfremt den samlede ammoniakpåvirkning af naturområdet efter godkendelse af det ansøgte ligger indenfor en konkret fastsat tålegrænse, indenfor det gældende tålegrænseinterval for den pågældende naturtype.

Søerne vurderes at være næringsrige og tilhører dermed typen af søer, som der ikke er fastsat tålegrænser for. Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at påvirkningen med atmosfærisk deposition af kvælstof hermed ikke kan vurderes i sig selv at kunne medføre en væsentlig tilstandsændring af søerne.

Bilag IV-vurdering

EU-landene har vedtaget fælles regler om at beskytte naturen. Habitatdirektivet forpligter medlemslandene til at træffe de nødvendige foranstaltninger til at indføre en streng beskyttelsesordning i det naturlige udbredelsesområde for dyrearter, som står på bilag IV. Beskyttelsen af arterne handler blandt andet om at sikre arterne mod at blive efterstræbt (jagt, indsamling, ødelæggelse af æg og yngel). Men medlemslandene skal også sikre, at arternes yngle- og rasteområder ikke beskadiges eller ødelægges. Viden om arternes forekomst og udbredelse opdateres løbende, bl.a. gennem det nationale program for overvågning af vandmiljø og natur (NO-VANA).

Det fremgår af habitatbekendtgørelsens § 10, at der ikke kan gives tilladelse, dispensation, godkendelse m.v., hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, eller ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, i alle livsstadier.

Det fremgår af Miljøstyrelsens vejledning om miljøregulering af husdyrhold, at "Kommunen skal derfor altid foretage en vurdering af, om der inden for 300 m fra punktkilden (inden for denne afstand kan en påvirkning henføres til punktkilden) ligger områder, som kan rumme bilag IV-arter (typisk vandhuller, moser eller solåbne græsarealer), og om der er registreret en forekomst af arten."

Inden for 300 m fra produktionsanlægget på Borndal ligger fire små søer. Herudover vurderes der ikke inden for 300 m at være områder, som kan udgøre raste- eller yngleområder for Bilag IV-arter. Andre arter omfattet af bilag IV såsom flagermus kan dog have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted på arealerne i området omkring anlæg og udbringningsarealer, herunder søer og skove i området.

Bornholms Regionskommune har gennemgået egne data samt registrerede data i de tilgængelige databaser Naturdata (Danmarks Miljøportal), Naturbasen samt Arter.dk. Der er ikke i nogen af disse registreringer af Bilag IV-arter i de fire søer beliggende i en afstand af mindre end 300 m fra Borndal. Der er tidligere registreret løvfrø i et antal små søer i området omkring Borndal. Nærmest på produktionsbygningerne er en registrering af løvfrø i en lille sø ca. 575 m øst for Borndal.

I ansøgningsystemet er der beregnet ammoniakdeposition til de potentielle levesteder for bilag IV-arter, dvs. søerne beliggende nærmere end 300 m fra Borndal. Som beskrevet ovenfor i afsnittet 'Anden natur', vil de to søer henholdsvis øst og vest for Borndal blive påvirket med en merdeposition større end 1 kg N/ha/år, mens

de andre to søer vil blive påvirket med en merdeposition på mindre end 1 kg N/ha/år. Det er, som beskrevet i afsnittet 'Anden natur' Bornholms Regionskommunes vurdering, at merdepositionen med ammoniak ikke giver anledning til en væsentlig påvirkning af søerne og deres naturtilstand. På baggrund heraf er det Bornholms Regionskommunes vurdering, at der ikke sker en væsentlig påvirkning af søernes potentiale som muligt levested for Bilag IV-arter.

På ovenstående baggrund vurderer Bornholms Regionskommune samlet set, at den ansøgte udvidelse ikke medfører en væsentlig påvirkning af bilag IV-arter eller fører til ødelæggelse eller beskadigelse af yngle- og rasteområder for Bilag IV-arter.

Påvirkning af Natura 2000-områder

Borndal er beliggende 2,2 km fra nærmeste Natura-2000 område N186 "Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne" syd for Borndal. Som det ses af tabel 12 er ammoniakpåvirkningen på Natura 2000-området beregnet til maksimalt 0,1 kg N/ha/år.

Der vurderes ikke at være andre forhold ved den ansøgte produktion, som kan påvirke Natura 2000-området. Bornholms Regionskommune vurderer derfor samlet, at den ansøgte produktion ikke vil påvirke naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. ammoniakdeposition til naturarealer.

9 MULIGE DRIFTSFORSTYRRELSER OG UHELD

I dette afsnit beskrives mulige uheld, der kan føre til væsentlig forøget forurening af jord, overflade- og grundvand samt skade på mennesker, dyr og planter i forhold til normal drift. Desuden beskrives foranstaltninger til begrænsning af risici.

Beskrivelse

De mulige risici på Borndal centrerer sig om forurening af grund- eller overfladevand med gylle, pesticider, rengøringsmidler, veterinærmedicin, olie/diesel eller ensilagesaft. Der er risiko for udslip af gylle i forbindelse med pumpning af gylle til gylleholder og ved omlastning til gyllevogn. Derudover kan der ske udslip ved lækage ved påkørsel eller ved tæring af beholderen. Fra markstakke med fast gødning er der risiko for forurening af overfladevand med møddingssaft. Der er risiko for punktforurening med olie, pesticider, rengøringsmidler og veterinærmedicin.

Mulige uheld er beskrevet mere udførligt nedenfor:

Mulige uheld med pesticider: der er risiko for, at pesticider utilsigtet kan komme i overfladevand eller grundvand ved spild, lækage på sprøjte eller emballage, eller ved uheld ved transport.

Mulige uheld med gylleudslip: Der er risiko for udslip af gylle i forbindelse med pumpning af gylle til gylleholder eller ved omlastning til gyllevogn. F.eks. hvis pumpen utilsigtet fortsætter/starter med at pumpe gylle ved overpumpning og ved påfyldning af gyllevogn. Forebygges med opsyn og tekniske løsninger med automatisk stop af pumpning.

Ved færdselsuheld med gyllevogn kan der opstå lækage. Ligeledes kan der opstå lækage fra gyllebeholder, hvis gyllebeholderen bliver påkørt.

Endelig er der risiko for gylleudslip, hvis beholderen tæres eller af anden grund ikke er tæt.

Mulige uheld med dieselolie: Lækage på tank og/eller punktforurening hvor påfyldning finder sted.

Mulige uheld med rengøringsmidler: Der bruges stærke rengørings og desinfektionsmidler til rengøring af malkeanlæg og mælketank, som foregår automatisk. Det er derfor vigtigt at håndtere og tilslutte beholdere ed rengørings og desinfektionsmidler korrekt.

Mulige uheld med ensilagesaft: Ensilagesaft fra ensilage med mindre end 30% tørstof skal opsamles, så det ikke løber til dræn, vandløb eller søer.

Mulige uheld med veterinær medicin: Hvis den veterinære medicin håndteres lempfældigt, kan der ske et udslip til spildevand, gylle eller direkte til grund- eller overfladevand. Borndal har aftale om sundhedsrådgivningsaftale med dyrlæge. Risikoen for punktfurening er lille, fordi der er begrænset mængde medicin på Borndal. Forebyggelse sker ved at opbevarer medicinen forsvarligt, og leverer evt. medicinrester til dyrlæge. Veterinærmedicin opbevares i staldkontoret på Borndal.

Minimering af risiko for uheld

Gylleudslip: forebygges ved opmærksomhed ved gyllepumpning, og ved udkørsel.

Forskrifter for 10 åring beholderkontrol følges og eventuelle skader udbedres. Gyllebeholder tilses jævnligt i forbindelse med pumpning af gylle og kontrol af flydelag. Skulle der ske et udslip af gylle, er der lager af halm inden for kort afstand, og dette vil kunne bruges til at dæmme gyllen op. Der vil straks blive tilkaldt kloakservice til at suge gyllen op.

Gyllebeholderne tilses dagligt.

Når gyllen køres ud, udvises agtpågivenhed i trafikken. Reflekser og lygter tjekkes og renholdes, så gyllevogn tydeligt kan ses, også efter mørkets frembrud.

Gyllebeholderne er placeret ved intern transportveje, hvor kørehastigheden er lav. Der vises agtpågivenhed ved kørsel på interne transportveje.

Ensilagesaft: Der er etableret ensilageplads (plansiloer) med fast bund, fald og afløb. Evt. ensilagesaft opsamles p.t. i gyllebeholder. Der er givet miljø- og byggetilladelse til at etablere lagune til opbevaring af ensilagesaft og restvand. Lagunen etableres efter planen senest i 2. kvartal 2022.

Markstakke: Markstakke placeres i god afstand til søer og vandløb. Endvidere overdækkes disse med plastik for at hindre regnvand i at skabe saftafløb.

Pesticider: Der er fyldeudstyr på sprøjten, og dette vil blive brugt til påfyldning af kemikalier i marken. Hvis dette ikke er tilfældet, påfyldes kemikalier altid på vaskepladsen. Rengøring af sprøjten sker også i marken eller på vaskepladsen.

Rengøringsmidler: Rengøringsmidler håndteres altid i lukket emballage og af uddannet personale.

Veterinærmedicin: Medicin håndteres kun af personale uddannet til dette og efter forskrifterne på emballagen. Borndal har sundhedsrådgivningsaftale.

Olie: Olie håndteres kun, hvor der er støbt gulv.

Minimering af gene og forurening ved uheld

Gylle: Ved lækage/overløb fra gylletank, etableres en barriere, så gyllen ikke løber mod beskyttede søer, eller mod vandløb. Hvis der er risiko for, at gylle løber mod åbne grøfter eller søer, kan der etableres barriere med f.eks. bigballer af halm.

Ved udslip/overløb, hvor der er en sandsynlighed for akut forurening, kontaktes alarmcentralen (112). Alarmcentralen kontakter relevante medarbejdere i Regionskommunen.

Når gyllen overpumpes fra fortank til gyllebeholder, overvåges overpumpningen, og alle, som arbejder i stalden, ved, hvor afbryder til pumpen er placeret. Gylletankene er underlagt lovpligtig kontrol og kontrolleres hyppigt visuelt og der føres logbog.

Sker der tilsvining af vejene ved gyllekørsel, bliver der skiltet med glatføreskilt, og der bliver ryddet op senest ved arbejdets ophør samme dag

Hvis det værste uheld skulle ske, og der opstår lækage fra gyllevognen enten på landevej eller i marken, stoppes evt. gyllefløb mod grøft, dræn og vandløb med f.eks. halmbigballe. Der anmeldes det til Bornholms Politi (114) som tager kontakt til Bornholms Brandvæsens indsatsleder, som kontakter kommunens Miljøafdeling, og yderligere tiltag aftales.

Lugtgener fra gyllespredning minimeres ved at sprede under bedst mulige forhold (lille vindhastighed og høj luftfugtighed)

Rengørings og desinfektionsmidler: Hvis der forekommer spild, opsamles det f.eks. med savsmuld eller kattegrus.

Ensilagesaft: Evt. ensilagesaft fra plansiloer opsamles p.t. i gyllebeholder, men vil i fremtiden blive opsamlet i separat beholder til ensilagesaft (lagune). Hvis beholderen lækker eller der forekommer udslip på anden vis dæmmes op som tidligere beskrevet. Markstakke overdækkes, og har altid min. 30 % tørstof i den høstede afgrøde. Der er ikke saftfløb ved 30% tørstof eller derover.

Medicin: Uheld med udslip af medicin forebygges ved ALTID at opbevare veterinærmedicin på kontoret på Borndal; også medicin, som er i brug. Desuden følges dyrlægens instruktioner, og brugsanvisningen på pakningen.

Pesticider: I tilfælde af kemikaliespild ifm transport til og fra marker spredes et sugende materiale (f.eks. savsmuld eller kattegrus), og det sugende materiale og evt. jord/grus fjernes med skovl, og puttes i affaldsposer. Derefter bortskaffes det på modtagestation. Kemikalierummet er tørt og frostfrit med god belysning. Der findes et sugende materiale f.eks. savsmuld til opsamling af spild. Gulvet er tæt og uden afløb.

Der er førstehjælpeudstyr og øjenskyllmiddel til rådighed på Borndal. Det opbevares i personalerum ved køstald op staldkontoret.

Generelt gælder, at ved akut forurening af olie, gylle eller spildevand, tilkaldes alarmcentralen på 112. Alarmcentralen tilkalder en miljømedarbejder fra Bornholms Regionskommune.

I stalden og på marken medbringes en mobiltelefon således at det er muligt at hurtigst at tilkalde hjælp ved held.

Strømafbrydelse, generelt

Lovgivningen forlanger, at man kan redegøre for, hvordan dyrene beskyttes ved strømafbrydelse. Det er vigtigt, at dyrene fortsat har adgang til foder og vand, og kan malkes.

Strømafbrydelse, Borndal

Vand: Der vil være vand også ved strømsvigt (vandværksvand).

Foder: Der fodres med mobil fuldfodervogn, som ikke er afhængig af strøm.

Malkning: Nødgenerator startes op, hvis der ikke er strøm, når kørerne skal malkes. Nødgenerator er i teknikerum.

Kommunens vurdering

Opbevaring af fast husdyrgødning

Området er allerede indarbejdet i husdyrbrugloven og indgår i beregninger vedrørende husdyrbrugets ammoniakemission og lugtemission i afsnittene "Gener fra husdyrbruget" og "Ammoniak og Naturpåvirkning", hvorfor dette ikke vil blive gennemgået yderligere i dette afsnit.

Opbevaring af gylle

Området er allerede indarbejdet i husdyrbrugloven og indgår i beregninger vedrørende husdyrbrugets ammoniakemission og lugtemission i afsnittene ” Gener fra husdyrbruget” og ”Ammoniak og Naturpåvirkning”, hvorfor dette ikke vil blive gennemgået yderligere i dette afsnit.

Håndtering af husdyrgødning

Kalvemøg kommer i gylletank som flydelag. Der er pt 3 gylletanke på Borndal og der opføres 1-2 nye, som følge af udvidelsen. Der udføres lovpligtig 10 års beholderkontrol, som senest er udført i 2019, og udføres igen i 2029. Dybstrøelse opbevares i markstak, som overdækkes. Placering af dybstrøelse flyttes hvert år, således at der mindst går 5 år imellem samme placering.

- Tanken tømmes ca. én gang årligt for inspektion og vedligeholdelse
- Gyllen omrøres kun forud for udkørsel af gylle
- Der er konstant flydelag på gyllen, og efter omrøring/udkørsel kontrolleres det, at der senest 7 dage efter, at der er igen er gylle i tanken, er etableret flydelag
- Der føres logbog over flydelaget på gyllen, så der er fokus på at flydelaget lever op til kravene.
- Tanken er tilmeldt de lovpligtige regelmæssige eftersyn, hvilket betyder at tanken hvert 10. år bliver kontrolleret for om der skulle være tegn på betydende utætheder

Området er ikke omfattet af godkendelseskravet, og vil derfor ikke blive gennemgået yderligere, udover de ovenfor nævnte procedurer og tekniske løsninger, som er medvirkende til at minimere ammoniakemissionen og risikoen for forurening af jord og grundvand.

Bornholms Regionskommune vurderer derfor, at BAT er overholdt i forhold til opbevaring og håndtering af gødning.

Udbringning af husdyrgødning

1. august 2017 overtog Landbrugs- og Fiskeristyrelsen regulering og kontrollen med udbringningsarealerne og vil dermed være dækket af generelle regler. Området er ikke omfattet af godkendelseskravet, og vil derfor ikke blive gennemgået yderligere.

Ifølge ansøger vil følgende dog blive praktiseret på bedriften:

- Husdyrgødning udbringes under hensyn til generelle regler, og foregår i videst muligt omfang efter godt landmandskab, hvilket vil sige at der tages hensyn til naboer, byområder osv
- Gyllen nedfældes på græsmarker
- Husdyrgødningen udbringes under hensyn til afgrødernes vækstperiode, hvilket betyder maksimal udnyttelse af næringsstoffer
- Udkørsel af fast og flydende husdyrgødning på dage med lav fordampning/regn.
- Nedpløjning/harvning af dybstrøelse umiddelbart efter udspreddning
- Udkørsel af fast og flydende husdyrgødning til afgrøder i god vækst og/eller afgrøder med en plante-højde, der reducerer fordampningen

Ud fra ovennævnte procedurer og tekniske løsninger, som er medvirkende til at minimere ammoniakemissionen og risikoen for forurening af jord og grundvand, vurderer Bornholms Regionskommune at BAT er overholdt i forhold til udbringning af husdyrgødning.

Beredskabsplan

Bornholms Regionskommune vurderer, at der skal foreligge en beredskabsplan, som indeholder følgende:

- En plan over husdyrbruget med angivelse af drænsystemer og vandkilder/spildevandskilder
- Handlingsplaner for hvordan brand, utætte eller kollapsede gyllebeholdere, ukontrollerede afstrømninger fra møddinger og ensilagepladser samt olieudslip håndteres.

- Hvor udstyr til håndtering af forureningsulykker er placeret.

Vilkår

I henhold til klagenævnspraksis vurderes det, at husdyrgødningsbekendtgørelsens regler for håndtering af bl.a. flydende husdyrgødning anses for tilstrækkelige til at imødegå forurening ved et eventuelt udslip, og derfor er der ikke stillet yderligere vilkår til at forebygge uheld m.v.

Der er dog stillet vilkår om udarbejdelse af en beredskabsplan, som indeholder handleplaner for blandt andet, hvordan brand, utætte eller kollapsede gyllebeholdere, ukontrollerede afstrømninger fra møddinger og ensilagepladser samt olieudslip håndteres.

10 EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

I dette afsnit beskrives og vurderes, hvordan ansøger gennemfører eller planlægger at gennemføre egenkontrol og management. Desuden beskrives de dokumenter og registreringer, som ansøger skal præstere for at dokumentere, at vilkårene i miljøtilladelsen er overholdt.

Beskrivelse

Management og egenkontrol

Egenkontrol fortsættes som hidtil og i tråd med vilkårene stillet i den eksisterende miljøgodkendelse og dette tillæg.

Egenkontrol ifølge ansøgning om miljøgodkendelse:

- Der føres logbog over flydelag i gyllebeholder
- Der udarbejdes den lovpligtige gødningsplan
- Forbrug af vand, energi og råvarer opgøres årligt.
- Produktionsapparatet efterses i det daglige arbejde.
- Gyllepumpning overvåges
- Der er sundhedskontrol hver måned
- Der er 10 års kontrol på alle gyllebeholdere.
- Egenkontrollen "Kvalitetsprogrammet for gården" følges som mælkeleverende besætning
- Ydelseskontrol hver måned.
- Malkeanlæg og køletank tjekkes årligt.
- Der gennemføres foderkontrol 6 gange årligt, og udarbejdes produktionskontrol-rapport 2 gange årligt af kvægrådgiver
- Daglige rutinetjek.
- Ensilageprøver udtages af kvægrådgiver
- Foderplan laves flere gange årligt af kvægbrugskonsulent
- Der gennemføres derudover egenkontrol iht. EU's "Branchekode for foderhygiejne".

På bedriften opbevares:

- Sprøjtejournal.
- Gødningsplan.
- Tal for mælke kvalitet fra mejeriet.
- Analyser af grovfoder.
- Dokumentation for skadedyrsbekæmpelse.
- Logbog for flydelag på gyllebeholder.

Desuden kan der i løbet af få dage fremskaffes:

- Fakturaer på køb og salg af foder.
- Oplysninger om sundhedsanmærkninger fra slagteri.
- Temperaturer på mælk i mælketank.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at gennemførelse af den beskrevne egenkontrol samt overholdelse af de stillede vilkår vil medføre, at der løbende holdes øje med, at forudsætningerne for miljøgodkendelsen overholdes, og at det er dokumenteret, således at kommunen ved tilsyn eller på efterspørgsel kan kontrollere dette.

Dokumentationen skal opbevares i mindst 5 år.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om, at alle vilkår skal være kendt af de ansatte samt om dokumentation for produktionsarealets størrelse, korrekt bortskaffelse af affald mv.

11 SAMLET VURDERING

Samlet set vurderer Bornholms Regionskommune, at når miljøtilladelsens vilkår overholdes, har ansøger truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Bornholms Regionskommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som dette er defineret i husdyrgodkendelsesloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000-områder eller levesteder for arter optaget på habitatdirektivets bilag IV.

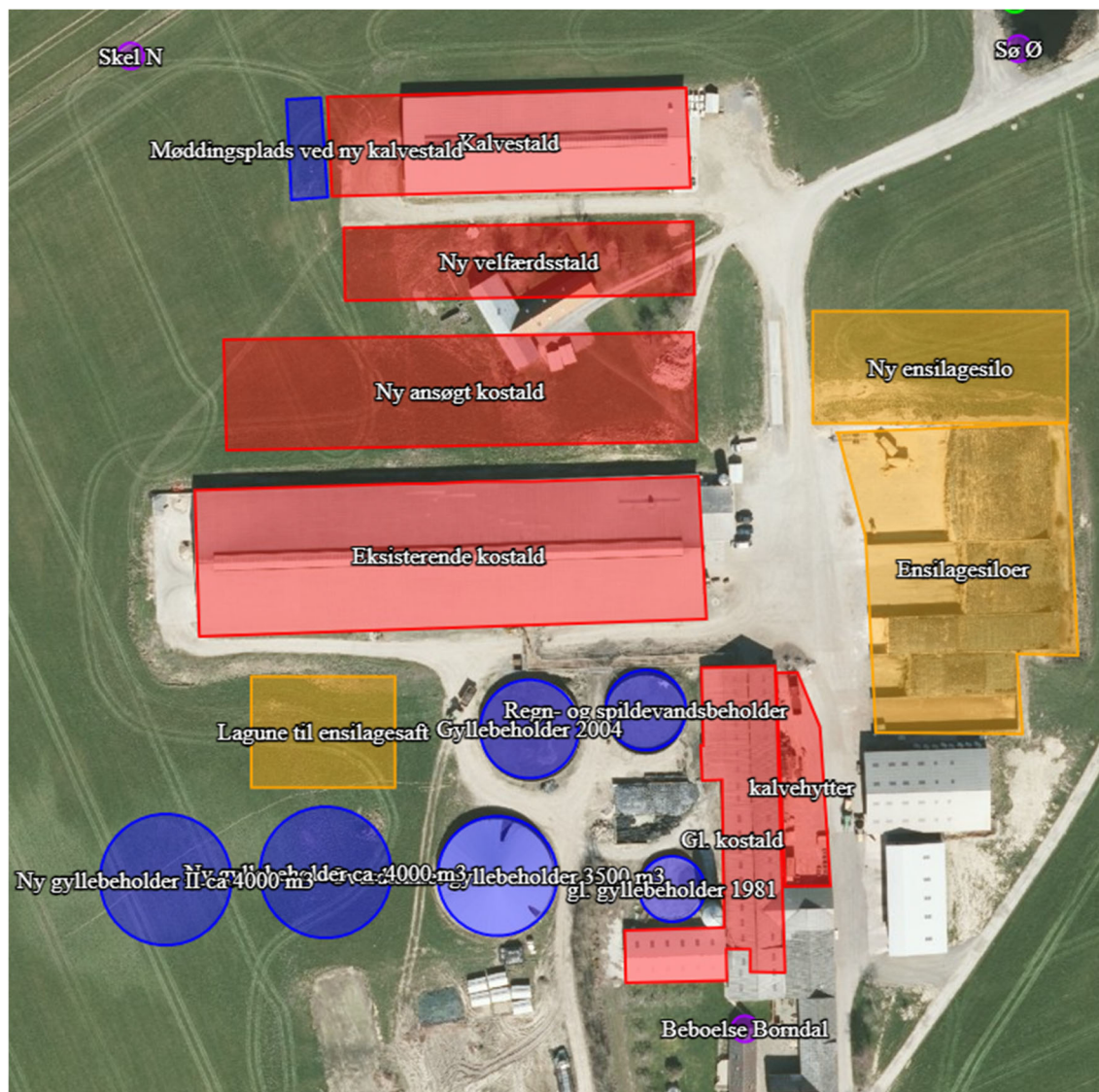
På baggrund af husdyrbrugets beliggenhed og de beskrevne ikke-væsentlige virkninger på det lokale miljø, vurderer Bornholms Regionskommune desuden, at det ansøgte ikke vil have grænseoverskridende virkninger.

Bilagsoversigt:

1. Anlægstegning med placering af produktionsarealer
2. Beregning af produktionsarealer på Borndal
3. Beredskabsplan for Borndal

Bilag 1. Anlægstegning og placering af produktionsarealer

Beliggenhed af stalde, gyllebeholdere, siloer og øvrige driftsbygninger.

Bilag 2. Beregning af produktionsareal på Borndal

vkst

Borndal Agro
V/ Simon Holm
Sdr. Lyngvej 26
3700 Rønne.

Sorø, den 14. oktober 2021

Produktionsarealer i forbindelse med husdyrgodkendelse vedr. Ny kostald og ny velfærdsstald

Oversigtskort over bygninger i nudrift;

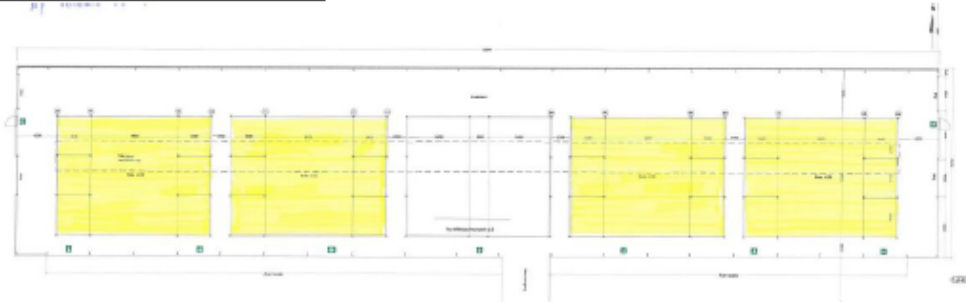

Fulbyvej 15
4180 Sorø

Agrovej 1
4800 Nykøbing F.

Tlf. 7027 9000
CVR: 35448020

www.vkst.dk

Produktionsareal ny velfærdsstald

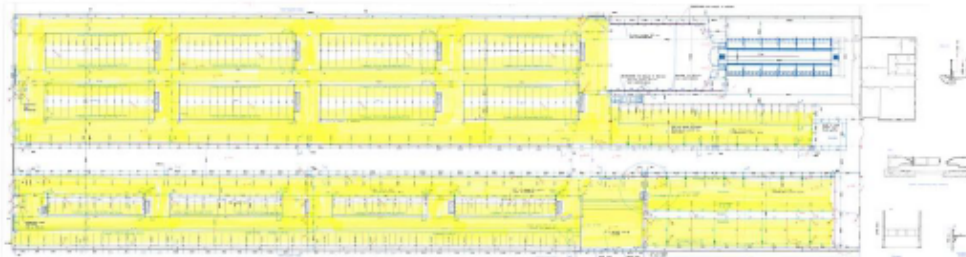
Udvendige mål ifølge bygningstegning: 19,7 m x 95,6 m = 1.884m²

Ikke produktionsareal:

Foderbord, drivgange, lille malkestald, teknikrum, oplag i område i begge gavle.

Produktionsareal ny velfærdsstald:

Dybstrøelsesbåse: 774,2m²

Produktionsareal eksisterende sengebåsestald

Udvendigt mål ifølge bygningstegning: 38,4 m x 137 m = 5.260,8m²

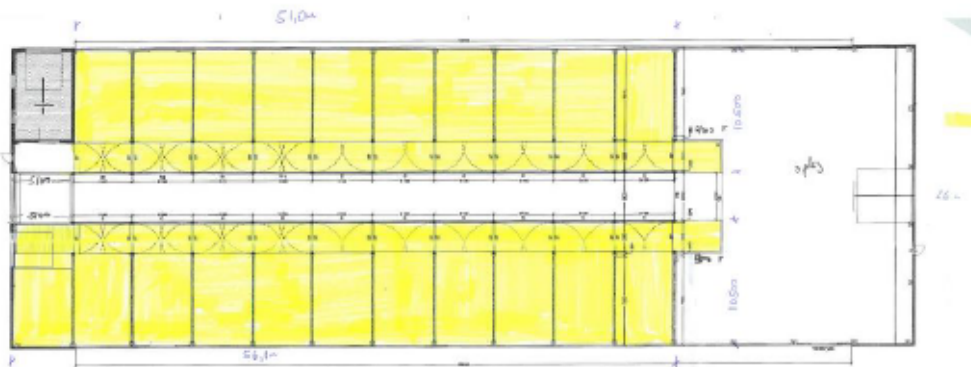
Ikke produktionsareal:

Foderbord, drikkekar, nakkeboms areal, drivgang, oplag ved. Dybstrøelse, klovbeskæringsboks, malkestald og opsamlingsplads inkl. Returgang.

Produktionsareal eksis. Sengebåsestald: 3.230m²

Heraf 419 m² dybstrøelsesareal

Produktionsareal eksisterende kalvestald

Udvendigt mål ifølge bygningstegning: 26 m x 74,0m = 1.976m²

Ikke produktionsareal: foderbord, kalvekøkken, oplag i vest gavl.

Produktionsareal

Kalvebokse til småkalve i dybstrøelse, kalve- og ungdyrs-båse med dybstrøelse: 1.145m²

Produktionsareal i ql. stalde ved gårdkerne, opmålt af EBF, BHLF og Ejer.

Areal 1: udvendigt mål ifølge luftfoto 78 m x 16 m = 1248 m²

Ikke-produktionsareal:

Foderbord: 78 m x 3,8 m = 296,4 m²

Nakkebom vest: 78 m x 0,75 m = 58,5 m²

Nakkebom øst: 71 m x 0,75 m = 53,25 m²

Drikkekar: 6 x 2,5 m² = 15 m²

I alt 408,15 m²

Produktionsareal:

Areal 1: 1248 m² – 408,15 m² = 839,86 m²

Areal 2: opmålt indre mål 6 m x 11 m = 66 m²

Ikke-produktionsareal:

Nakkebom 0,75 m x 11 m = 8,25 m²

Produktionsareal

Areal 2: $66 \text{ m}^2 - 8,25 \text{ m}^2 = 57,75 \text{ m}^2$

Areal 3: udvendigt mål ifølge luftfoto: $28 \text{ m} \times 15 \text{ m} = 420 \text{ m}^2$

Ikke-produktions areal:

Nakkebom langs nordsiden: $28 \text{ m} \times 1 \text{ m} = 28 \text{ m}^2$

Nakkebom syd: $20 \text{ m} \times 1 \text{ m} = 20 \text{ m}^2$

2 drikkekar: $2 \times 2 \text{ m}^2 = 4 \text{ m}^2$

I alt 52 m²

Produktionsareal

Areal 3: $420 \text{ m}^2 - 52 \text{ m}^2 = 368 \text{ m}^2$

Produktionsareal i alt Gammel kostald

Areal 1 + areal 2 + areal 3 = $368 \text{ m}^2 + 57,75 \text{ m}^2 + 839,86 \text{ m}^2 = 1.265,61 \text{ m}^2$

Samlet produktionsarealer

Stald 1 (eksis. Kostald): 3.230 m^2 – heraf 419 m^2 , dybstrøelsesareal

Stald 2 (ny kostald) : 2.506 m^2

Stald 3 (ny velfærdsstald) : $774,2 \text{ m}^2$

Stald 4 (eksis. kalvestald) : 1.145 m^2

Stalde ved gl. gårdkerne (kostalder) : $1.265,61 \text{ m}^2$

Bilag tegninger af stald 1-4

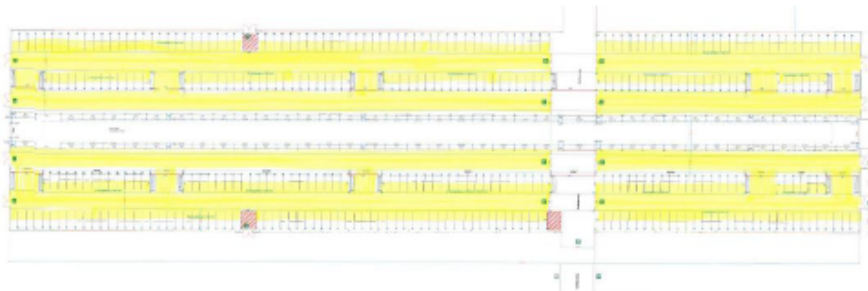
Med venlig hilsen

Helle Christensen
Bygningskonsulent
5786 5365 | 2018 0337
hch@vkst.dk

Oversigtskort over bygninger i fremtidig drift

Produktionsareal ny sengebåsestald

Udvendige mål ifølge bygningstegning: 30,2 m x 128,7 m = 3.887m²

Ikke produktionsarealer:
 Nakkeboms areal, drikkekar, foderbord, drivgang, lille oplag ved drivgang.

Produktionsareal:
 Sengebåsestald med fast drænet gulv: 2.506m²

Bilag 3. Beredskabsplan for Borndal

Beredskabsplan

Borndal Agro v/ Simon Holm, Sdr. Lyngvej 26, 3700 Rønne

Udarbejdet: december 2021

Telefonliste	Brand - instruks	Overløb af gylle - instruks	Kemikalie, oliestpild - instruks	Stophaner og hovedafbrydere	Strømsvigt - instruks	Personskade - instruks
Brandvæsen 112 Ambulance 112 Lægevagt 1813 Miljømyndighed 112 Hans Ole Bech 5692 2065 Helle Thers 5692 2074 Bornholms Landbrug & Fødevarer 5690 7800 DLG 33686000 Dyrteagsgården 5691 1999 El, VVS: Steffen Pedersen 40143996 Delaval, Steffen Pedersen (malkeanlæg) 40143996 Bornholms Andelsmejeri 56966200 Bornholms Kloakservice 56959105 Kragård Maskinstation 40175740 Simon 61715688 Thomas 50805641	<p>RING 112 - oplys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Navn, adresse og tf nr. der ringes fra • Hvad er der sket og at det er en gårdbrand • Er der tilskadekomne - hvor mange? • Er dyrene kommet ud – art og antal der evt. er fanget <p>Kontakt Simon 61715688</p> <p>Start rednings- og slukningsarbejde, hvis forsvaret:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Evakuer dyr • Fjern olie, trykflasker, gødning og kemikalier <p>Der er 2 gasflasker i kalvestaldens sydøstlige hjørne på Borndal. Der er/kan være kunstgødning i gl. staldbygning på Borndal.</p> <p>Hvis det ikke er muligt at slukke branden - forsøg at begrænse den ved lukning af døre og vinduer.</p> <p>Modtag brandvæsenet og udlever kortmaterialet.</p> <p>Oplys om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tilskadekomne eller dyr der ikke er reddet i sikkerhed • Hvor det brænder og omfang • Hvor der er adgangsveje 	<p>Ved større overløb af gylle eller ved brud på gylletanke – RING 112 - oplys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Navn, adresse og tf nr. der ringes fra • Hvad der er sket og hvor meget der er løbet ud • Om der er risiko for forurening af vandløb eller drikkevandsboring <p>Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne.</p> <p>Kontakt Simon 61715688</p> <p>Ved gylleudslip skal dræner i drænbrønd vest for gylletanke lukkes af med hætte/låg, således at gyllen ikke kan komme videre til vandløb. Opdæm med bigballer eller jord for at undgå, at gylle løber til drænbrønd sydvest for ekisterende kostald, og vest for gylletanke (se beredskabskort)</p> <p>Kontakt evt. maskinstation for at få suget gyllen op. Er gyllen løbet videre fra drænbrønd til vandløb, så lav en spærring i vandløbet med bigballer for at undgå, at gyllen løber mod Borndalsåsen i Ra Plantage.</p> <p>På ejendommen findes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Halm i bigballer, gl. staldbygninger • Traktor med frontlæsser eller minilæsser • "Hætter", til at lukke dræner, som løber ud i drænbrønd. En hætte placeret i drænbrønd vest for gylletanke, og én på staldkomtor <p>Modtag brandvæsen/myndighed og orientér om sted, omfang mv.</p>	<p>Ved større overløb af kemikalier og olie – RING 112 - oplys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Navn, adresse og tf nr. der ringes fra • Hvad der er sket, hvad og hvor meget der er løbet ud • Om der er risiko for forurening af vandløb, drikkevand <p>Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne.</p> <p>Kontakt Simon 61715688</p> <p>Undgå at udslip løber til drænbrønd sydvest for ekisterende kostald og vest for gylletanke. Opdæm evt. med jord eller halmballer.</p> <p>Er olie eller pesticider løbet til drænen, så opdæm vandløbet med en bigballer.</p> <p>På ejendommen findes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Halm i bigballer eller minilæsser <p>I gl. staldbygning ved "sprøteskab" med pesticider er der savsmuldsposer og kartetrus til at opsuge spildte væsker.</p> <p>Ved transport af pesticider: Medbring en spand/sæk med fint savsmuld til opsugning af spille, og evt. skovi og plasticposer til opsamling. Medbring mobiltelefon så der hurtigt kan tilkaldes hjælp.</p> <p>Modtag brandvæsen/myndighed og orientér om sted, omfang mv.</p>	<p>Vand Hovedhanen for vand er placeret ved teknikum i ekisterende kostald – se kort</p> <p>Elektricitet Hovedafbrydere er placeret</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Ved Her afbrydes el til gyllepumper og ældre bygninger 2) I teknikum i kostalden. Her afbrydes el til de nye kostalde, mælketank malkestand, mv. <p>Nye sikringer er ved eltavle</p> <p>Se kort på bagsiden for placering.</p> <p>Kontakt Simon 61715688</p>	<p>Kontroller at der ikke sker forurening som følge af manglende strøm til pumper o.l.</p> <p>Kontakt Simon 61715688</p> <p>Sørg for, at dyrene fortsat kan få vand, foder og kan blive malket:</p> <p>Vand: Der vil være vand også ved strømsvigt (vanoværsvand)</p> <p>Foder: Der fodres med mobil fuldfoedevogn, som ikke er afhængig af strøm</p> <p>Malkning: Nødgenerator startes op, hvis der ikke er strøm, når køerne skal malkes. Nødgenerator er i maskinhus.</p> <p>Ved strømsvigt på over ca. ½ time, ring til Bornholms Energi og Forsyning ("Øakraft") og forhør om varigheden af udfaldet. Tlf nr. 5693 0930.</p>	<p>RING 112 – oplys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Navn, adresse og tf nr. der ringes fra • Hvad der er sket og personens tilstand • Adgangsveje <p>Yd almindelig førstehjælp.</p> <p>Udstyr til førstehjælp og øjenskyll er placeret i personalerum i kostald.</p> <p>Kontakt lægevagten ved personskade.</p> <p>Kontakt Simon 61715688</p> <p>Arbejdsulykker og personskade skal anmeldes til Via EASY på www.easy.ask.dk.</p>

BEREDSKABSKORT - VEND

Beredskabsplan for Borndal

